

Södertörns högskola | Institutionen för Kommunikation, medier och IT
Kandidatuppsats 15 hp | Journalistik | Höstterminen 2011-2012
Programmet för Journalistik och multimedia

Nolltolerans eller skademinimering

– En studie av hur de svenska och brittiska
drogideologierna återspeglas i Dagens Nyheter
och The Guardian

Av: Sigge Trost och Magnus Wahlström
Handledare: Christian Andersson
Examinator: Kristina Lundgren

Abstract: Sverige för en narkotikapolitik som ideologiskt grundar sig i visionen om ett narkotikafritt samhälle, ofta omtalat som nolltolerans. Ett annat synsätt som anammats på flera andra håll i världen, bland annat i Storbritannien, grundar sig i principen om skademinimering. Skademinimering innebär att fokus ligger på att reducera drogernas skadeverkningar snarare än utrota drogerna i sig.

Vi hade en hypotes om att nolltoleransen borde kunna skönjas i svensk journalistik då vi upplever att rådande politik inte ifrågasätts i någon större utsträckning. Som jämförelsepunkt ville vi även se hur det såg ut i Storbritannien. Ländernas journalistik representeras av tidningarna Dagens Nyheter och The Guardian. Våra frågeställningar blev således: Vad och hur skrivs det om narkotika i Dagens Nyheter och The Guardian? Återspeglas ländernas narkotikapolitik i journalistiken? Hur?

För att besvara den första frågeställningen har vi använt oss av kvantitativ innehållsanalys som metod. Den andra frågeställningen besvarades med hjälp av kritisk diskursanalys. Vår förståelse av begreppen diskurs, ideologi och hegemoni samt den kritiska diskursanalysen har vi främst hämtat från van Dijk, Fiske och Berglez.

I resultatet från den kvantitativa innehållsanalysen kunde vi se att det tycks mer kring ämnet narkotika i Dagens Nyheter än i The Guardian. Det skrivs även mer om konsekvenserna av droganvändning i Dagens Nyheter, samtidigt som det skrivs aningen mer om utlandshändelser i The Guardian. Resultatet från vår kritiska diskursanalys visade att ländernas respektive narkotikapolitiska ideologier i hög utsträckning återspeglades i det undersökta materialet.

Resultatet av vår studie leder oss till att dra slutsatsen att medierna till viss del hjälper till att befästa rådande ideologier i folks medvetanden, särskilt vad gäller Sverige.

Nyckelord: Dagens Nyheter, The Guardian, kritisk diskursanalys, nolltolerans, narkotikapolitik, skademinimering

Innehållsförteckning

1. Inledning	1
1.1 Syfte och frågeställningar	2
1.2 Förförståelse.....	2
1.3 Begreppsdefinitioner	3
2. Bakgrund.....	4
2.1 Storbritanniens narkotikapolitik och styre	4
2.1.1 Ideologisk grund	5
2.1.2 Lagstiftning och politisk strategi.....	6
2.2 Sveriges narkotikapolitik och lagstiftning	7
2.2.1 Ideologi	8
2.2.2 Politisk strategi och lagstiftning.....	9
3. Teori.....	10
3.1 Ideologi och hegemoni.....	10
3.2 Diskurs och kritisk diskursanalys	12
4. Tidigare forskning.....	14
5. Metod och material	16
5.1 Kvantitativ innehållsanalys	17
5.1.1 Metod	17
5.1.2 Urval.....	17
5.1.3 Ämneskategorisering och variabeldefinitioner	18
5.2 Kritisk diskursanalys.....	20
5.2.1 Metod	20
5.2.2 Urval.....	20
5.3 Studiens tillförlitlighet	22

6. Resultat av den kvantitativa innehållsanalysen.....	23
6.1 Typ av material i tidningarna	23
6.2 Ämnesfördelning bland materialet i tidningarna	25
7. Resultat av den kritiska diskursanalysen	27
7.1 Bilden av drogerna och dess konsekvenser för brukarna och samhället.....	27
7.1.1 Dagens Nyheter.....	27
7.1.2 The Guardian.....	30
7.2 Bilden av personer som använder droger.....	32
7.2.1 Dagens Nyheter.....	32
7.2.2 The Guardian.....	35
7.3 Synen på vård och behandling av personer som använder droger	37
7.3.1 Dagens nyheter.....	38
7.3.2 The Guardian.....	39
8. Sammanfattning, diskussion och reflektion	41
Källförteckning	46
Tryckta källor.....	46
Elektroniska källor	47
Bilaga 1: Studiens källmaterial	49
Materialet för den kvantitativa innehållsanalysen:	49
Texter från The Guardian:.....	49
Texter från Dagens Nyheter:.....	51
Materialet för den kritiska diskursanalysen:	53

1. Inledning

År 1971 förklarade den dåvarande amerikanske presidenten Richard Nixon krig mot drogerna.¹ Med USA i spetsen antog stora delar av världen en syn på drogerna som en förödande samhällsepidemi som till varje pris måste utrotas. Detta kom även att färga den svenska narkotikapolitiken då det slogs fast att målet ska vara att skapa ett narkotikafritt samhälle, vilket innebär en nolltolerans mot allt bruk, innehav, försäljning och smuggling av narkotika. Denna vision är än i dag central i det svenska sättet att motverka droger då alla de etablerade politiska partierna i allt väsentligt står bakom nolltoleransen.

Runt om i världen har dock ett annat sätt att bekämpa de problem som drogerna skapar tagit form. Detta synsätt kallas skademinimering och innebär att försöken att utrota drogerna övergetts då de accepterats som en outplånlig del av samhället. Istället för att bekämpa drogerna och bruket av dem som sådant fokuserar man på att minimera de skador som narkotikan orsakar för både individen och samhället.

Skademinimeringen har framförallt under det senaste decenniet anammats i övriga världen. I flera länder som Schweiz, Holland, Storbritannien, Danmark och Tyskland har det exempelvis införts så kallade heroinprogram, vilka ger heroinbrukare laglig tillgång till drogen och en plats att injicera på.² Portugal,³ Tjeckien⁴ och Spanien⁵ har tagit ett steg längre genom att helt eller delvis avkriminalisera bruk och innehav av droger. Även i USA kan en attitydförändring skönjas. I november 2010 folkomröstade den amerikanska delstaten Kalifornien om att legalisera cannabis. Förslaget avslogs med knapp marginal, hela 46 procent röstade för förslaget.⁶ Samtidigt är det i många delstater lagligt att inneha och konsumera cannabis i medicinskt syfte.

Ett av de länder som övergivit det Nixonska kriget mot drogerna är Storbritannien. Landet bär kulturella likheter med Sverige, men narkotikapolitiskt skiljer sig länderna åt. Skademinimering som begrepp och metod är väl befäst i den brittiska politiken. Den politiska debatten i landet kretsar främst kring hur

¹ Vulliamy, Ed. *Nixon's 'war on drugs' began 40 years ago, and the battle is still raging*. The Guardian. 2011-07-24. <http://www.guardian.co.uk/society/2011/jul/24/war-on-drugs-40-years> (Hämtad 2012-01-18)

² Åstrand, Yvonne. *Gratis heroin till danska narkomaner*. SVT. 2010-02-15. http://svt.se/2.22584/1.1888540/gratis_heroin_till_danska_narkomaner (Hämtad 2012-01-18)

³ Pelling, Jon. *Drogmissbruk ska botas med vård*. Svenska Dagbladet. 2010-02-24. http://www.svd.se/nyheter/utrikes/drogmissbruk-ska-botas-med-vard_4321043.svd (Hämtad 2012-01-18)

⁴ Abrahamsson, Kjell Albin. *Tunga droger blir lagliga i Tjeckien*. Sveriges Radio: Ekot. 2009-12-30. <http://sverigesradio.se/sida/artikel.aspx?programid=83&artikel=3340308> (Hämtad 2012-01-18)

⁵ Tremlett, Giles. *Cannabis clubs plug a gap in Spanish drugs laws*. The Guardian. 2010-12-28. <http://www.guardian.co.uk/world/2010/dec/28/cannabis-clubs-spanish-drug-laws> (Hämtad 2012-01-18)

⁶ Israelsson, Aaron. *Kalifornien röstade nej till legalisering av cannabis*. Nyheter24. 2011-03-11. <http://nyheter24.se/nyheter/utrikes/483534-kalifornien-rostade-nej-till-legalisering-av-cannabis> (Hämtad 2011-11-23)

skademinimering som metod används så effektivt som möjligt, exempelvis genom att avkriminalisera innehav av droger.

Idén om nolltoleransen upplever vi som djupt rotad i det svenska samhället och därför har vi blivit intresserade av hur medierna bidrar till denna konsensus. Vi ser medieinnehållet som en spegling av samhället i stort och därför är det intressant att se hur medierna i respektive land förhåller sig till den rådande politiken. Detta är vad vår C-uppsats kommer att handla om.

1.1 Syfte och frågeställningar

Sverige och Storbritannien har valt att ta olika narkotikapolitiska vägar för att bekämpa problemen som droger skapar. Vi har en hypotes som säger att i synnerhet den svenska politiken inte ifrågasätts av medierna i särskilt hög grad, och att den rådande ideologin därmed borde kunna skönjas i journalistiken. Syftet med uppsatsen är därför att försöka utröna huruvida respektive ideologi reproduceras i medierna i respektive land och i så fall hur. Då vi förstås inte kan studera ländernas medier som helhet har vi valt att låta dem representeras av Dagens Nyheter och The Guardian som båda är stora, nationella dagstidningar. Som redskap har vi valt att använda oss av kvantitativ innehållsanalys samt kritisk diskursanalys. Den kvantitativa innehållsanalysen syftar i första hand till att ge en generell översikt över vad som skrivs och i vilka journalistiska genrer. Avsikten med den kritiska diskursanalysen är främst att den ska ge oss svar på om ländernas narkotikapolitik och dess ideologiska grund återspeglas i de båda tidningarna.

Följaktligen är våra frågeställningar:

1. Vad och hur skrivs det om narkotika i Dagens Nyheter och The Guardian?
2. Återspeglas ländernas narkotikapolitik i journalistiken? Hur?

1.2 Förförståelse

Vi själva är uppvuxna i Sverige och har därmed blivit matade med den svenska bilden av droger sedan barnsben. I takt med att vi blivit äldre har vi inte kunnat undgå att notera dels att den gängse bilden av droganvändare inte nödvändigtvis stämmer överens med verkligheten, samt att det i övriga världen finns en annan syn på hur drogpolitik bör bedrivas. Detta har fått oss att fundera kring den svenska politiken. Särskilt om vi tittar på hur den svenska alkoholkulturen ser ut så blir det tydligt att det finns en

dubbelmoral i sättet som alkohol särskiljs från andra rusmedel. Att ta droger kallas i Sverige för missbruk, att dricka sig full kallas för fest. Varför?

Då vi talat om drogpolitik med personer i vår närhet har vi fått intrycket av att visionen om det narkotikafria samhället är väl befast i många svenskars medvetanden, samtidigt som bristen på faktisk kunskap i ämnet är påfallande. Dessa åsikter stämmer enligt vår uppfattning överens med den bild som de svenska medierna förmedlar. Droger är visserligen ett ämne som vi tycker figurerar väldigt mycket i medierna, men huvudsakligen handlar det om standardiserad rapportering kring olika brott. Vi upplever att medierna inte ifrågasatt eller problematiserat den rådande lagstiftningen i samma utsträckning som de gjort med exempelvis sexhandelslagen eller fildelningslagen.

Utifrån dessa erfarenheter och reflektioner anser vi att politik bör bedrivas med samhällets och individens bästa som främsta intresse, och att idealiserande och moraliserande föreställningar bör lämna företräde till åsikter som grundar sig på vetenskapliga bevis. Vi anser att alla rådande samhällsnormer förtjänar att problematiseras, oavsett om resultatet blir att de stärks eller raseras.

1.3 Begreppsdefinitioner

Inom detta ämne förekommer en rad begrepp som kan ha olika innebörd beroende på kontext. Nedan redovisar vi hur vi tolkar och använder de ord och begrepp som vi uppfattar som centrala för ämnet.

I Sverige definieras missbruk i laglig mening som all icke-medicinsk användning av narkotika. I medicinsk mening talas det om missbruk när bruket fortsätter trots att det uppenbarligen vållar problem.⁷ Direkt översatt heter det *misuse* på engelska. Misuse har dock en bredare innebörd som innefattar exempelvis misshandel. I narkotikasammanhang används det exempelvis i Storbritanniens droglagstiftning *Misuse of drugs act*. Engelskans misuse är alltså en bredare term som i detta fall innefattar all olaglig befatning med narkotika och alltså inte bara personligt bruk.⁸

Missbrukare definieras som de människor som använder narkotika i icke-medicinskt syfte.⁹ Utöver denna allmänna definition syftar ordet enligt vår uppfattning i synnerhet på socialt utslagna människor. Därmed har ordet för oss en negativ värdeladdning.

⁷ Hibell, Björn. *Drogutvecklingen i Sverige 2010*. Stockholm: Centralförbundet för alkohol- och narkotikaupplysning, 2010, 81.

⁸ Misuse. *Norstedts engelsk-svenska ordbok – professionell*. Stockholm: Norstedts, 2010

⁹ Ibid.

Den ordagranna översättningen av missbrukare är *abuser*.¹⁰ Orden har samma definition men har enligt vår uppfattning inte samma värdeladdning. Synonymer till *abuser* är *junkie* och *addict*¹¹, vilka vi uppfattar har samma innebörd som missbrukare i dagligt tal.

När vi talar om brukare av droger använder vi termen *droganvändare* då vi anser att det är neutralt och utan någon särskild värdeladdning. På så vis försöker vi undvika att reproducera eventuella underliggande värderingar som vi bär med oss. *Brukare* ser vi som en neutral synonym till *droganvändare*, vilket i engelskan översätts till *user*.¹²

Beroende, som i drogberoende, är en medicinsk term som översätts till (drug) *dependence* eller (drug) *addiction*.¹³

Harm reduction översätter vi till skademinimering.

2. Bakgrund

I detta avsnitt presenterar vi relevant information kring Sveriges och Storbritanniens narkotikapolitik, lagstiftning samt de ideologier som ovanstående grundar sig i.

2.1 Storbritanniens narkotikapolitik och styre

Storbritannien är en konstitutionell monarki där den verkställande makten finns hos premiärministern som leder regeringen. Den lagstiftande makten delas mellan regeringen och parlamentets två underhus, House of commons och House of lords. Landet har ett flerpartisystem och parlamentet har historiskt sett dominerats av tre partier: Labour (socialdemokrater), Conservatives (konservativ höger) och Liberal democrats (liberala). Den nuvarande regeringen är en koalitionsregering mellan Conservatives och Liberal democrats med den konservative premiärministern David Cameron i spetsen.

Användandet av droger är vida spritt i Storbritannien. Enligt 2007 års rapport från The UK drug policy commission har Storbritannien flest droganvändare i hela Europa, och ligger i topp även vad gäller antal

¹⁰ Missbrukare. *Norstedts svensk-engelska ordbok – professionell*. Stockholm: Norstedts, 2010.

¹¹ Abuser. *Norstedts engelsk-svenska ordbok – professionell*. Stockholm: Norstedts, 2010.

¹² Brukare. *Norstedts svensk-engelska ordbok – professionell*. Stockholm: Norstedts, 2010.

¹³ Beroende. *Norstedts svensk-engelska ordbok – professionell*. Stockholm: Norstedts, 2010.

människor som brukar droger i rekreationssyfte.¹⁴ I den senaste mätningen för 2010/2011 säger sig 8,8 procent av den ”vuxna befolkningen” (mellan 16 och 59 år) i England och Wales någon gång ha brukat en olaglig drog under det senaste året. Detta motsvarar cirka fyra och en halv miljoner människor och är en minskning med drygt två procentenheter sedan den första mätningen 1996.¹⁵

I Storbritannien är det framförallt två statliga institutioner som är ansvariga för att tackla problemen som drogerna skapar. Det första är Home Office, inrikesministeriet, som har hand om lagstiftningen och den drogpolitiska strategin. Ministeriet leds av inrikesministern som sedan maj 2010 heter Theresa May och tillhör Conservatives. Det andra är National Health Service (NHS) som egentligen är samlingsnamnet för de tre statliga myndigheter som tillsammans har hand om den offentliga sjukvården i landet. NHS ansvarar för den konkreta vård som ges till droganvändare genom olika beroendebehandlingar, men har även hand om exempelvis det nationella sprutbytesprogrammet.

2.1.1 Ideologisk grund

Narkotikapolitiken som förs i Storbritannien är till stor del baserad på begreppet harm reduction - skademinimering. Skademinimering som begrepp tog form på 1980-talet som en reaktion på det nyupptäckta HIV-viruset och blev allt mer vedertaget under de följande decennierna. Åtgärder som fungerat i enlighet med samma principer har dock funnits i exempelvis USA sedan tidigt 1900-tal.¹⁶ Mellan 2000 och 2005 införlivades flera aspekter av skademinimeringen i EU:s officiella rekommendationer för hur medlemsstaterna ska bekämpa problemen som drogerna skapar, och 2009 hade 31 nationer i EU införlivat skademinimeringen i sin narkotikapolitik genom att bland annat tillhandahålla sprutbytes- och substitutionsprogram.¹⁷

Skademinimeringen som narkotikapolitisk strategi grundar sig i att drogerna accepteras som en outplånlig del av samhället.¹⁸ Baserat på den uppfattningen innefattar begreppet en rad pragmatiska åtgärder som syftar till att reducera de skadliga konsekvenserna av droganvändande både för individen och för samhället. Centralt för begreppet är alltså att man vill minska skadorna som droganvändandet för

¹⁴ Reuter, Peter & Stevens, Alex. *An analysis of UK drug policy*. London: The UK drug policy commission, 2007, 7.

¹⁵ Smith, Kevin & Flatley, John. *Drugs misuse declared: Finding from the 2010/11 british crime survey*. London: Home office statistics, 2011, 11-13.

¹⁶ Rhodes, Tim & Hedrich, Dagmar. *Harm reduction: evidence, impacts and challenges*. Spanien: European monitoring centre for drugs and drug addiction, 2010, 37-38.

¹⁷ Ibid.

¹⁸ Harm reduction international. *What is harm reduction?* 2011. <http://www.ihra.net/what-is-harm-reduction> (Hämtad 2011-11-22).

med sig, snarare än droganvändandet i sig. Utöver detta är de viktigaste principerna att droganvändare och deras bruk betraktas neutralt utan moralisering och att skadorna för individen ska ställas i relation till skadorna för samhället där det görs en vetenskapligt belagd avvägning för att bestämma vilken av dem som bör prioriteras i det aktuella fallet.¹⁹

Skademinimeringen i praktiken exemplifieras lämpligen genom två av de vanligaste konkreta åtgärderna: gratis sprutor och hälsorådgivning via sprutbytesprogram, samt medicinsk substitutions- och underhållsbehandling av droganvändare.²⁰ Sprutbytesprogrammen innebär att sterila sprutor tillhandahålls till de som brukar droger intravenöst för att undvika att dessa personer delar sprutor med varandra och på så vis sprider virussjukdomar som HIV/AIDS och Hepatit. Genom att på detta vis minska spridningen av dessa sjukdomar menar förespråkarna att samhället sparar pengar eftersom färre personer behöver vård.²¹ Substitutionsbehandling innebär oftast i praktiken att personer som brukar opiater som heroin eller morfin lagligen tillhandahålls en motsvarande drog, vanligen metadon, som tillgodoser brukarens beroende. Genom detta menar förespråkarna att risken minskar bland annat för överdosering och att brukaren begår brott för att finansiera sitt beroende. Samtidigt minskar det illegala bruket och därmed också marknaden för drogförsäljning.²²

Utöver dessa exempel kan även andra åtgärder falla inom ramen för skademinimering, som exempelvis abstinensbaserade behandlingar som syftar till drogfrihet, vårdinriktade rättsliga påföljder vid narkotikabrott, avkriminalisering av innehav och bruk av droger samt särskilda platser där droganvändare kan bruka droger.^{23 24}

2.1.2 Lagstiftning och politisk strategi

I Storbritannien reglerades gifter och andra potentiellt farliga substanser för första gången i och med Pharmacy Act år 1868. Under de följande 100 åren tillkom en rad lagar och förordningar som år 1971 utmynnade i Misuse of drugs act, som ligger till grund för den nuvarande lagstiftningen. I den regleras

¹⁹ Hunt, Neil. *A review of the evidence-base for harm reduction approaches to drug use*. 2010. <http://www.forward-thinking-on-drugs.org/review2-print.html> (Hämtad 2011-12-05), 4-5

²⁰ Hurme, Toivo. Skadereduktion – ett begreppsligt problem i narkotikapolitiken. *Nordisk alkohol- och narkotikatidskrift*, vol. 19, no. 4 (2002): 239

²¹ Hunt, Neil. *A review of the evidence-base for harm reduction approaches to drug use*. 2010. <http://www.forward-thinking-on-drugs.org/review2-print.html> (Hämtad 2011-12-05), 9-14

²² Ibid. 14-16

²³ Ibid. 9-36

²⁴ Rhodes, Tim & Hedrich, Dagmar. *Harm reduction: evidence, impacts and challenges*. Spanien: European monitoring centre for drugs and drug addiction, 2010, 39-40.

huvudsakligen innehav, produktion och försäljning av droger, och drogerna klassificeras och rangordnas efter hur farliga de anses vara. Substanserna är indelade i klass A, B eller C där de i klass A är farligast medan de i klass C är minst farliga. Brott som involverar droger i klass A ger högre straff än de i B, och så vidare i fallande ordning.²⁵ Totalt rapporterades 167 840 brott mot lagen av innehav av kontrollerade droger under perioden 2008/2009 vilket är en ökning med 6 % från perioden 2007/2008.²⁶

Förra året presenterade inrikesministern Theresa May den nya drogpolitiska strategin som ska gälla för 2010-2014. Skademinimering utgör en central del av strategin vars tre huvudsakliga mål är att minska efterfrågan på droger i landet, att begränsa tillgången på droger och att fler personer ska erbjudas och genomgå behandling samt bli rehabiliterade till drogfrihet. I strategin poängteras det att fängelse inte alltid är det bästa straffet för narkotikabrott och man är tydliga med att domstolarna i högre utsträckning istället ska titta på olika typer av behandling i kombination med samhällstjänst som straff.²⁷ Det betonas också att drogberoende ofta har sin grund i sociala missförhållanden och att mer resurser ska läggas på att förbättra droganvändarnas sociala situation.²⁸

Landets nationella sprutbytesprogram skall kvarstå då det bedöms fylla en viktig funktion.²⁹ I landet finns också flera väl utbyggda program för utskrivning av substitutionsdroger. Förutom dessa finns även abstinensbaserade behandlingar och program för utskrivning av medicinskt heroin, diamorfin.³⁰

2.2 Sveriges narkotikapolitik och lagstiftning

Sverige har ett parlamentariskt statskick där den styrande regeringen leds av en statsminister. För närvarande har det borgerliga samarbetet ”Alliansen” makten i landet. Det största partiet är Moderaterna som även den nuvarande statsministern Fredrik Reinfeldt tillhör. Det lagstiftande organet i Sverige är riksdagen som består av 349 folkvalda ledamöter. I Sverige ansvarar barn- och äldreministern, för tillfället Maria Larsson från partiet Kristdemokraterna, för narkotikapolitiken. I första hand har myndigheten Statens folkhälsoinstitut (FHI) ansvaret för att samla in den kunskap som ligger till grund

²⁵ *Misuse of drugs act 1971*. Storbritannien: The Stationery office limited. 2000.

²⁶ Walker, Alison & Flatley. John & Kershaw, Chris & Moon, Debbie. *Crime in England and Wales 2008/09*. London: Home office statistics, 2010, 33.

²⁷ May, Theresa. *Drug strategy 2010. Reducing demand, restricting supply, building recovery*. 2010, 12.

²⁸ Ibid. 22.

²⁹ Ibid. 6.

³⁰ Ibid. 12, 18.

för narkotikapolitiken.³¹ De ser även över hur olika insatser och projekt faller ut. En annan aktör på kunskapsmarknaden är Centralförbundet för alkohol- och narkotikaupplysning (CAN) som startades redan 1901.³² CAN presenterar fortlöpande narkotikarelaterade rapporter och samarbetar även med FHI.

Statistik över hur många svenskar som någon gång nyttjat ett narkotikaklassat preparat är förhållandevis oklar och begränsad. I en proposition angående den nya narkotikapolitiska strategin presenteras dock siffror som anger att omkring 15-16 % av männen och omkring 8 % av kvinnorna i åldern 16-75 år någon gång använt narkotika.³³ Bland gymnasieelever har andelen som provat narkotika ökat de senaste åren. 2010 visade mätningarna för pojkar som går i gymnasiet att 21 % någon gång provat narkotika, medan siffran låg på 17 % när mätningarna startade 2004. För flickor är användandet i princip oförändrat under tidsintervallet.³⁴

2.2.1 Ideologi

Under 1960- och 1970-talet började nolltoleransen inkorporeras i den svenska politiken. En central person för nolltoleransen var forskaren Nils Bejerot. Han var en ivrig samhällsdebattör som verkade för att skapa opinion för nolltoleransen. Delar av hans forskning kring bland annat narkotika och missbruk har fått ligga till grund för hur narkotikapolitiken utformats. Ett exempel är en proposition från 1972 angående telefonavlyssning av narkotikasmugglare, som baserades på en av Bejerots undersökningar.³⁵ Sedan Bejerots dagar har den restriktiva politiken fungerat som en i stort sett odiskutabel grundval oavsett vem som haft makten.

Nolltoleransen är i grunden ett idealistiskt synsätt. Målsättningen är en nollvision och därmed att uppnå ett samhälle helt utan narkotika.³⁶ Som en direkt konsekvens av den målsättningen blir all sorts hantering av narkotika oacceptabel och måste därmed vara illegal. Detta innebär till exempel att behandling av droganvändare med problem via substitutionsprogram i grunden inte är förenligt med nolltoleransen, då detta skulle innebära att staten låter droger existera i samhället.

³¹ Statens folkhälsoinstitut. *Alkohol, narkotika, dopning, tobak och spel*. 2011. <http://www.fhi.se/Vart-uppdrag/Alkohol-narkotika-dopning-tobak-och-spel> (Hämtad 2011-12-19)

³² Centralförbundet för alkohol- och narkotikaupplysning. *Om Can*. <http://www.can.se/Om-CAN> (Hämtad 2011-12-19)

³³ Proposition 2010/11:47. *En samlad strategi för alkohol-, narkotika, dopnings- och tobakspolitiken*. Stockholm, Socialdepartementet, 13.

³⁴ Wamala, Sarah. *Målområde 11: Narkotika – Kunskapsunderlag för Folkhälsopolitisk rapport 2010*. Stockholm: Statens folkhälsoinstitut, 2011, 25.

³⁵ Proposition 1972:67 *Kungl. Maj:ts proposition med förslag till vissa åtgärder mot narkotikamissbruket, m. m.* Stockholm, 14.

³⁶ Proposition 2010/11:47. *En samlad strategi för alkohol-, narkotika, dopnings- och tobakspolitiken*. Stockholm, Socialdepartementet, 23.

2.2.2 Politisk strategi och lagstiftning

Nolltoleransen är fortfarande väl förankrad i den svenska narkotikapolitiken, vilket bland annat syns i regeringens åtgärdsprogram för 2011:

“Det gemensamma övergripande målet för ANDT-politiken är ett samhälle fritt från narkotika och dopning, med minskade medicinska och sociala skador orsakade av alkohol och med ett minskat tobaksbruk. Målet innebär en nolltolerans mot narkotika och dopning, att minska allt tobaksbruk och förhindra att minderåriga börjar använda tobak samt att förhindra all skadlig alkoholkonsumtion, bl.a. genom att minska konsumtionen och minska skadliga dryckesvanor.”³⁷

En stor förändring som skett nyligen är däremot omstruktureringen av den narkotikapolitiska strategin. Det har under de senaste åren utarbetats en ny, gemensam strategi för alkohol-, narkotika-, dopning och tobakspolitik som går under namnet ANDT-politik. Det första programmet för den samlade strategin sjuksattes i mars 2011 och ska pågå till och med 2015. Konkret är strategins mest utmärkande drag sju olika ”långsiktiga” målsättningar. Sammanfattningsvis är de generella dragen i de sju målsättningarna att minska tillgängligheten av narkotika, öka tillgängligheten av vård och sprida mer kunskap för att kunna förebygga att människor hamnar i så kallat missbruk.³⁸

En intressant aspekt i regeringens åtgärdsstrategi är att de konstaterar att det finns internationella organisationer med mera som börjat förespråka avkriminalisering och skadereducering i FN-sammanhang. I anslutning till det klargörs det att Sverige inte kommer att frångå sin syn på bruk av droger som en kriminell handling och att det aktivt kommer att arbetas för att upprätthålla det synsättet.³⁹

Grundfundamentet till Sveriges nuvarande narkotikalagstiftning skapades i och med narkotikastrafflagen år 1968. Lagen har successivt byggts på och utvecklats för att olagliggöra all form av narkotika. Till exempel blev all konsumtion av narkotika olaglig år 1988.⁴⁰ I och med att all konsumtion, oavsett mängd, är illegal ses det som missbruk i laglig mening.⁴¹

I den nuvarande narkotikapolitiska strategin finns det inget som tyder på ett annat synsätt då begrepp som missbruk och missbrukare ofta används för att beskriva droganvändning och droganvändare.

³⁷ Regeringskansliet. *Regeringens åtgärdsprogram för alkohol-, narkotika, dopnings- och tobakspolitik 2011*. Stockholm, 2011, 12.

³⁸ Ibid. 12-13.

³⁹ Ibid. 38.

⁴⁰ Proposition 1987/88:71. *Regeringens proposition 1987/88:71 om ändringar i narkotikastrafflagen*. Stockholm, Justitiedepartementet, 1.

⁴¹ Hibell, Björn. *Drogutvecklingen i Sverige 2010*. Stockholm: Centralförbundet för alkohol- och narkotikaupplysning, 2010, 81.

Det existerar flera olika behandlingsformer för droganvändare i Sverige. En av de traditionellt sett vanligaste vårdformerna för många droganvändare är så kallad abstinensbehandling, tidigare känt som avgiftning, vilket i huvudsak innebär att patienten ska få ut den aktuella drogen ur kroppen.⁴²

Regeringen slår även fast i en proposition angående narkotikapolitiska åtgärdsstrategier att det främsta målet med vård och behandling är att personen i fråga till sist ska bli helt kvitt sitt beroende eller missbruk.⁴³

På senare år har det på flera håll i världen införts sprutbyte, en typ av behandling som länge varit olaglig i Sverige och som torde vara oförenlig med nolltoleransen då det kan ses som uppmantran till droganvändning. Trots det har två skånska städer fått bedriva sprutbyte på dispens sedan mitten av 1980-talet. Men sedan en lagförändring år 2006 finns möjligheten för landsting och kommuner att ansöka om att få starta sprutbytesprogram.⁴⁴ Sedan lagförändringen trädde i kraft har enbart Region Skåne till fullo utnyttjat möjligheten att starta sprututbytesprogram. Detta trots att exempelvis den statliga myndigheten Socialstyrelsen uppmanar fler att starta programmen.⁴⁵

3. Teori

I detta kapitel presenteras de teoretiska utgångspunkter som legat till grund för den kritiska diskursanalys som vår studie delvis består av.

3.1 Ideologi och hegemoni

Diskursanalys är en tvärvetenskaplig metod som används på olika sätt inom olika vetenskapliga fält.⁴⁶ Den bygger till stor del på begreppet ideologi, vilket kan ha flera olika betydelser inom olika ämnen. Berglez definierar ideologibegreppet på en grundläggande nivå som en samling idéer som tillsammans utgör en tro eller övertygelse om någonting. Ideologier finns rent fysiskt i form av institutioner och de produceras i relationen, kommunikationen mellan människor (till exempel på arbetsplatsen eller i hemmet) genom ritualer och praktiker.⁴⁷

⁴² Asplund, Kjell. *Nationella riktlinjer för missbruks- och beroendevård*. Socialstyrelsen, 2007, 126.

⁴³ Proposition 2010/11:47. *En samlad strategi för alkohol-, narkotika, dopnings- och tobakspolitiken*. Stockholm, Socialdepartementet, 47.

⁴⁴ SFS 2006:323. *Lag om utbyte av sprutor och kanyler*. Stockholm, Regeringen.

⁴⁵ Malmström, Ulf. *Lägesrapport 2011 – Hälso- och sjukvård och socialtjänst*. Socialstyrelsen, 2011, 132.

⁴⁶ Van Dijk, Teun A. News, discourse and ideology. *The handbook of journalism studies*, Wahl-Jorgensen, Karin & Hanitzsch, Thomas (red.), 191-204. New York: Routledge, 2009, 191-92.

⁴⁷ Berglez, Peter. Kritisk diskursanalys. *Metoder i kommunikationsvetenskap*, Ekström, Mats & Larsson, Larsåke (red.), 265-288. Lund: Studentlitteratur AB, 2010, 267-68.

Vidare utgör ideologier fundamentala uppfattningar och åsikter i form av normer och värderingar som innehas av en grupp i samhället. Ideologin representerar gruppen och särskiljer den från övriga grupper. Detta har en polariserande effekt där man ställer sig själv i kontrast mot någon annan baserat på de uppfattningar och åsikter som ens ideologi utgör.⁴⁸

Viktigt att poängtera är dock att man kan bidra till att (re)producera en ideologi utan att själv vara medveten om det. I sättet vi kommunicerar (tal, gester, skrift och så vidare) finns samhälleliga, ekonomiska eller kulturella värderingar och åsikter inbakade utan att vi själva kanske är medvetna om dessa.⁴⁹

I vår studie återfinns ideologibegreppet i Sveriges och Storbritanniens respektive narkotikapolitik. Ländernas narkotikapolitik är ideologier då de ger uttryck för en grundläggande uppfattning som hur de problem som narkotikan medför ska bekämpas. Den produceras av politiker och politiska institutioner och kommuniceras via exempelvis officiella dokument eller uttalanden från politiker.

För att en ideologi ska bli samhällsdominerande krävs att folket och samhället i stort accepterar den. Inom marxismen anses det att den styrande klassens yttersta mål är att etablera ett samhällssystem som gynnar dem själva på majoritetens bekostnad, samtidigt som majoriteten stödjer detta system. På så vis förs det hela tiden en kamp för att vinna och behålla majoritetens godkännande av en ideologi som i slutändan missgynnar samma majoritet. Majoriteten gör motstånd då de sociala och kulturella omständigheter de befinner sig i vanligen strider mot den ideologi som de styrande prackar på dem. Detta tillstånd, denna ständiga konflikt definierades teoretiskt av Gramsci som *hegemoni*. En av de centrala hegemoniska strategierna för att etablera en dominerande ideologi handlar om konstruktionen av *vanligt förnuft* - konsensus. Vanligt förnuft uppnås då en åsikt blir så etablerad i ett samhälle att den betraktas som en allmän sanning och inte en politisk föreställning. På så vis råder konsensus mellan de som styr och majoriteten, där de senare accepterar makthavarnas ideologi utan att själva egentligen förstå det.⁵⁰

⁴⁸ Van Dijk, Teun A. News, discourse and ideology. *The handbook of journalism studies*, Wahl-Jorgensen, Karin & Hanitzsch, Thomas (red.), 191-204. New York: Routledge, 2009, 193-94.

⁴⁹ Berglez, Peter. Kritisk diskursanalys. *Metoder i kommunikationsvetenskap*, Ekström, Mats & Larsson, Larsåke (red.), 265-288. Lund: Studentlitteratur, 2010, 268-69.

⁵⁰ Fiske, John. *Kommunikationsteorier – en introduktion*. Borås: Wahlström & Widstrand, 1990, 232-34.

Inom statsvetenskapen betraktas medierna traditionellt sett som en del av det politiska systemet. Massmedierna förmedlar politiska budskap till medborgarna och speglar folkets åsikter tillbaka till politikerna.⁵¹ Enligt detta synsätt kan sålunda de styrandes hegemoniska strategi att göra sin politiska åsikt till en allmängiltig sanning ses i medieinnehållet.

3.2 Diskurs och kritisk diskursanalys

Ideologier skapas av människor och fundamental för denna produktion är relationen och kommunikationen dem emellan. Detta samspel ryms inom begreppet diskurs. I användandet av den kritiska diskursanalysen som metod är framförallt två definitioner av diskurs relevanta. För det första definieras begreppet på en grundläggande nivå som den samlade kommunikation som sker mellan två eller flera människor och hur denna verkar för att skapa avgränsade sfärer i samhället. Ett samtals natur kan variera beroende på om det är två personer från samma sociala sammanhang (social bakgrund, arbete, utbildning) som kommunicerar, eller om de kommer från olika samhällsskikt. Exempelvis talar två arbetare med varandra på ett annat sätt än vad en arbetare och en akademiker gör. Vidare påverkas en viss kommunikations utformning även av miljön och situationen som den äger rum i. Summan av all interaktion mellan olika människor i olika miljöer och sammanhang i ett samhälle ses även det som en diskurs, framförallt inom den traditionella ideologiforskningen.⁵²

För det andra kan diskurs också definieras som resultatet av institutionell kunskapsproduktion. Inom en institution som exempelvis ett medium utvecklas en särskild expertiskunskap genom de regler, rutiner och konventioner som bestämmer vad och hur olika saker utförs inom institutionen. Institutioner särskiljs från varandra genom sin unika struktur och organisation, och den samlade interaktionen inom en viss institution är vad som utgör dess diskurs. Konventionerna inom en diskurs studeras genom att de sociala interaktioner som sker inom en viss institutionell sfär undersöks. På så vis knyts den grundläggande definitionen av diskursbegreppet ihop med den som ser diskurs som institutionell kunskapsproduktion.⁵³

I vår undersökning har vi studerat de diskurser som materialet i Dagens Nyheter och The Guardian är en del av, och i synnerhet då nyhetsmaterialet. Nyhetsdiskursen består i att själva nyheterna i tidningarna är ett unikt språk, en interaktion mellan källor, skribenter och läsare, och medierna själva är institutioner

⁵¹ Nord, Lars & Strömbäck, Jesper. *Medierna och demokratin*. Lund: Studentlitteratur, 2004, 200-1.

⁵² Berglez, Peter. Kritisk diskursanalys. *Metoder i kommunikationsvetenskap*, Ekström, Mats & Larsson, Larsåke (red.), 265-288. Lund: Studentlitteratur, 2010, 271-72.

⁵³ Ibid. 273

vars specifika konventioner, rutiner och normer styr språkets utformning.⁵⁴ Eftersom journalister inte är en homogen grupp sett till social bakgrund och sammanhang kan det tänkas att det är svårt att se deras individuella språk som del av en enhetlig diskurs. Fowler menar dock att den individuella journalisten egentligen har liten makt att påverka de värderingar som finns inbakade i språket eftersom denne är anställd av en organisation som på ett eller annat sätt styrs av de ideologier som även styr övriga samhället.⁵⁵

Vår studies ultimata syfte är att undersöka på vilket sätt Sveriges och Storbritanniens respektive narkotikapolitiska ideologier kommer till uttryck i den diskurs som materialet i Dagens Nyheter och The Guardian är del av. Enligt teorin om hegemoni befästs en dominerande ideologi till stor del genom att åsikterna som utgör den omvandlas till en allmängiltig sanning, vanligt förnuft i samhället. Genom att studera innehållet i Dagens Nyheter och The Guardian kan vi se vad som betraktas som allmängiltig sanning i diskurserna och sedan spåra den eventuella ideologiska grunden till denna konsensus.

För att göra detta har vi använt oss av kritisk diskursanalys som metod. Det finns flera former av kritisk diskursanalys, och vi har valt att utgå från Theun A. van Dijks sociokognitiva variant. Den lägger stort fokus vid den förförståelse läsaren själv har. Sociokognition syftar i det här fallet på att för att vi som mottagare ska kunna förstå vad en journalist skrivit krävs det att vi är införstådda med det kognitiva schema som texten är skriven efter. De (både avsändare och mottagare) som förstår detta schema, och därmed åtminstone till viss grad har samma förförståelse, är del av samma sociokultur och verkar tillsammans för att reproducera de gemensamma föreställningarna inom den aktuella diskursen.⁵⁶ För att identifiera denna förförståelse studeras enligt van Dijks metod texten både på makro- och mikronivå. I makroanalysen analyseras en nyhets tematiska och schematiska struktur, exempelvis hur relationen mellan en nyhets huvudtema och delteman ser ut. Genom att titta på en texts hierarkiska uppbyggnad kan man se vilka sociokognitiva berättarkonventioner som skribenten följt.⁵⁷

På mikronivån studeras relationen mellan global och lokal koherens i texten. Den globala koherensen är textens övergripande mening som byggs upp av textens olika beståndsdelar. Med lokal koherens åsyftas den logiska ordningen mellan textens beståndsdelar och hur dessa tillsammans verkar för att skapa den

⁵⁴ Ibid.

⁵⁵ Fowler, Roger. *Language in the news*. New York: Routledge, 1991, 46.

⁵⁶ Van Dijk, Teun A. News, discourse and ideology. *The handbook of journalism studies*, Wahl-Jorgensen, Karin & Hanitzsch, Thomas (red.), 191-204. New York: Routledge, 2009, 194-95.

⁵⁷ Berglez, Peter. Kritisk diskursanalys. *Metoder i kommunikationsvetenskap*, Ekström, Mats & Larsson, Larsåke (red.), 265-288. Lund: Studentlitteratur, 2010, 275.

globala koherensen. Koherens i båda bemärkelser är dock inte något som textens författare skapar själv eller som per automatik finns i texten. Istället är det publiken som ger texten detta genom att utifrån sina förkunskaper fylla i de textuella luckor som journalisten efter sin egen uppfattning om publikens kunskaper lämnat. Genom att fastställa vilka dessa luckor är får man grepp om den sociokulturella relationen mellan avsändare och mottagare och vad båda parter betraktar som allmängiltig sanning, vad det råder konsensus kring. Därefter kan vi spåra om dessa sanningar eventuellt grundar sig i de ideologier som ländernas respektive narkotikapolitik är en del av.^{58 59}

Men även den information som explicit står i texten är värd att titta närmare på då irrelevant eller överflödigt information kan bidra till att texten uppfattas på ett visst sätt. Ser man det som att medierna är maktens förlängda arm är denna explicita bild förstås viktig. Irrelevant eller överflödigt information kan vara medvetet tillagd av journalisten själv, men oftast är det resultatet av mer eller mindre omedvetna konventioner och normer. Här kommer även saker som stil och ordval in i bilden. Ett ord eller en formulering kan i sig rymma ideologiska element beroende på dess kontext.⁶⁰ Vi undersöker vilken bild man får av skribentens sätt att uttrycka sig, och hur detta förhåller sig till den dominerande ideologin.

4. Tidigare forskning

I det här kapitlet presenterar vi forskning som vi anser är relevant för oss och vår undersökning. Det existerar en del forskning som använt kritisk diskursanalys som metod för att undersöka hur olika narkotika av olika slag gestaltas i olika medier. Däremot tycks just vår ansats och vinkel vara förhållandevis outforskad. Härfter kommer vi därför att presentera två olika uppsatser som är relevanta för vår teoretiska och metodologiska utgångspunkt och som samtidigt behandlar ämnet narkotika.

Först ut är en C-uppsats vid Göteborgs universitet skriven av Mattias Boije och Kristian Gross Trägårdh med titeln *Sprutbyte i Göteborg? – En kritisk diskursanalys av debatten om sprututbytesprogram i Göteborg*.⁶¹ Boije och Gross Trägårdh har med hjälp av kritisk diskursanalys undersökt debatten om införsel av sprutbytesprogram i Göteborg. Mer precist är deras avsikt att exempelvis åskådliggöra vilka

⁵⁸ Ibid. 276.

⁵⁹ Van Dijk, Teun A. News, discourse and ideology. *The handbook of journalism studies*, Wahl-Jorgensen, Karin & Hanitzsch, Thomas (red.), 191-204. New York: Routledge, 2009, 194-95.

⁶⁰ Berglez, Peter. Kritisk diskursanalys. *Metoder i kommunikationsvetenskap*, Ekström, Mats & Larsson, Larsåke (red.), 265-288. Lund: Studentlitteratur, 2010, 276.

⁶¹ Boije, Mattias & Gross Trägårdh, Kristian. *Sprutbyte i Göteborg? – En kritisk diskursanalys av debatten om sprututbytesprogram i Göteborg*. C-uppsats. Göteborg. Göteborgs universitet : Institutionen för socialt arbete, 2011.

aktörer som deltar i debatten, vilka argument som framförs och hur sprutbytesprogrammen och de som behandlas eller potentiellt ska behandlas i dem framställs.

Materialet till deras undersökning består av 44 artiklar från Göteborgs Posten och Göteborgs Tidningen mellan åren 2000-2010, samt intervjuer med två politiker – en på vardera sida i frågan om huruvida sprutbyte ska införas.

En intressant aspekt i Boije och Gross Trägårdhs resultat är det faktum att ”intravenösa missbrukare” inte förekommer som aktörer överhuvudtaget. De poängterar dessutom att de inte heller funnits med intertextuellt någonstans. Inte heller gruppen ”forskare” fanns med som aktörer i någon nämnvärd utsträckning. Däremot konstaterar Boije och Gross Trägårdh att gruppen ”forskare”, till skillnad från ”intravenösa missbrukare”, stundtals förekom intertextuellt. I övrigt visade det sig att de klart dominerande aktörerna var gruppen ”politiker”. De konstaterar också att de ”intravenösa missbrukarna” framställs som ”utsatta och marginaliserade” i debatten.

I den del av resultatet där olika argument för och emot sprutbyte presenteras väljer Boije och Gross Trägårdh att dra en annan noterbar slutsats. De menar att det i vissa argument mot sprutbyte går att urskönja en ovilja eftersom det är oförenligt med nollvisionen om narkotika i Sverige.

Boije och Gross Trägårdh lyckades identifiera och urskilja fem olika diskurser i argumentationen, nämligen följande: en ”restriktiv diskurs”, en ”skademinimeringsdiskurs”, en ”locka-fånga-motivera-diskurs”, en ”folkhälsodiskurs” och en ”medicinsk diskurs”. En intressant poäng genomsyrar flera av de här diskurserna, närmare bestämt det faktum att även flera av de argument som förespråkar sprutbyte har en underton som alltjämt förespråkar en restriktiv narkotikapolitik. Uppfattningen om att sprutbyte inte fungerar ihop med en sådan politik är utbredd.

Men Boije och Gross Trägårdh har i resultatet från sin diskursanalys hittat uppfattningar som säger att sprutbytesprogram exempelvis kan leda till en bättre kontakt med droganvändaren och därmed få dem att sluta helt. En uppfattning om att restriktiv narkotikapolitik och sprutbyte är förenligt uppstår därmed. Den andra uppsatsen som vi anser är relevant för oss har Jimmy Rosén vid Linköpings universitet skrivit och går under rubriken *Missbrukens diskurs – en diskursanalys kring narkotikamissbruk*.⁶² Syftet med

⁶² Rosén, Jimmy. *Missbrukens diskurs – en diskursanalys kring narkotikamissbruk*. Kand-uppsats. Norrköping. Linköpings universitet : Institutionen för studier av samhällsutveckling och kultur, 2007.

Roséns forskning är att med hjälp av en kritisk diskursanalys av artiklar från några svenska tidningar ta reda på hur droganvändare och missbrukare beskrivs i dem. Han har även valt att fokusera på att urskilja aktörer och artikuleringar i sina utvalda texter.

I sitt resultat gör Rosén flera intressanta påpekanden. Exempelvis ser han i de artiklar han analyserat att ”missbrukare” ofta förknippas med kriminalitet, att de är mer självmordsbenägna, att de oftare än ”icke-missbrukare” tenderar att hamna i prostitution och att de generellt har svaga psyken.

Rosén konstaterar i sin forskning att det i den journalistik som han undersökt inte finns personer som brukar droger, utan enbart de som missbrukar dem. Han spekulerar i att det kan bero på att medierna vill upprätthålla en bild av att droger har en uteslutande negativ påverkan på användaren och hjälpa läsaren att komma ihåg det. Dessutom reflekterar Rosén över att medierna agerar som de gör med anledning av att de är måna om att inte gå emot den rådande ideologin och förhållningssättet mot droger som finns i Sverige.

I sin analys identifierar Rosén även en ”hegemonisk kamp” angående hur bilden av en ”missbrukare” ser ut. Han menar att det inte går att slå fast någon exakt dominerande bild, men att det ändå generellt finns en strävan efter att porträttera såväl droger som dess brukare på ett skrämmande sätt.

5. Metod och material

Vi har valt att dels använda oss av kvantitativ innehållsanalys och dels av kritisk diskursanalys. Den kvantitativa metoden var lämplig för att kartlägga och kategorisera materialet för att se *vad* som skrivs i tidningarna. Användandet av kritisk diskursanalys syftade till att hitta de underliggande ideologier som eventuellt speglades i tidningarnas innehåll.

Eftersom syftet med uppsatsen är att studera journalistiken i Sverige och Storbritannien har vi valt att låta respektive land representeras av stora nationella dagstidningar med motsvarande politiska inriktningar. Den svenska journalistiken exemplifieras genom texter i Dagens Nyheter vars politiska

inriktning är oberoende liberal.⁶³ Den brittiska journalistiken representeras av The Guardian som kallar sig independent och stödde liberal democrats i det senaste parlamentsvalet 2010.⁶⁴

5.1 Kvantitativ innehållsanalys

5.1.1 Metod

Valet att använda oss av en kvantitativ innehållsanalytisk metod gjordes för att få en överblick över vilka typer av artiklar som skrivs i The Guardian och Dagens Nyheter. Utförandet av en kvantitativ innehållsanalys innebär att ett innehåll, i vårt fall artiklar från två olika tidningar, undersöks utifrån våra förutbestämda variabler (se avnitt 5.1.3). Variabelvärdena sammanställs sedan i en tabell och blir därmed möjliga att analysera och jämföra.⁶⁵

En kvantitativ innehållsanalys är lämplig för vår undersökning eftersom den skapar en översikt över hur ofta det skrivs om narkotika och hur frekvent olika typer av texter förekommer.⁶⁶ Till analysen samlade vi in information om exempelvis vilken typ av journalistisk genre den berörda artikeln tillhörde och i vilken, av oss upprättad, kategori artikelns ämne passade in i. Datan översattes i kod och sammanställdes i ett kodschema. Företrädesvis har metoden därmed nyttjats för att besvara och ge en generell översikt över våra beskrivande frågeställningar, det vill säga *vad* och *hur* det skrivs om narkotika i respektive tidning.⁶⁷

5.1.2 Urval

Analysenheterna i vår undersökning är artiklar från Dagens Nyheter och The Guardian. Tidsspannet ville vi ha så aktuellt som möjligt. Därför har vi tagit artiklar från och med den första januari 2011 till och med den nionde november 2011, då undersökningen påbörjades. Till Dagens Nyheter lät vi använda oss utav följande trunkerade sökord: *knark*, *narkotika* och *droger*. Till The Guardian var vi tvungna att utarbeta lämpliga översättningar. Vi valde då att hålla oss till de trunkerade sökorden *narcotic* och *drug*, som är direkta översättningar av narkotika respektive droger. Anledningen till att vi valde att inte

⁶³ Dagens Nyheter. *Publicistisk målsättning*. 2012. <http://info.dn.se/info/om-oss/dns-publicistiska-uppdrag/> (Hämtad 2011-12-07).

⁶⁴ *General election 2010: the liberal moment has come*. The Guardian. 2010-04-30.

<http://www.guardian.co.uk/commentisfree/2010/apr/30/the-liberal-moment-has-come> (Hämtad 2011-12-22).

⁶⁵ Esaiasson, Peter & Gilljam, Mikael & Oscarsson, Henrik & Wängnerud, Lena. *Metodpraktikan*. 3 uppl. Stockholm: Norstedts juridik, 2007. 223.

⁶⁶ Ibid.

⁶⁷ Ibid. 225

inkludera en översättning av svenskans knark är att vi anser att det i grunden är ett slangord som med åren blivit upphöjd till en slags maxim. Motsvarande termer inom engelskan skulle kunna vara exempelvis *dope* eller *junk*, men efter att ha sökt på orden insåg vi att de överlag inte används inom journalistiken. Dessutom är sökorden drug och narcotic tillräckliga för att täcka och innefatta ett i vår mening tillfredställande antal artiklar för undersökningen.

Materialet från Dagens Nyheter är hämtat via Mediearkivet (Retriever) och därmed uteslutande från papperstidningen. Artiklarna från The Guardian är hämtade från deras egen hemsida, där de publicerar allt material från papperstidningen.⁶⁸ De artiklar som är unika för hemsidan har vi sorterat bort. De här sökningarna genererade ett totalt antal av 4009 artiklar, varav 2098 fanns i Dagens Nyheter och 1911 i The Guardian. Därefter sorterade vi bort irrelevanta texter såsom insändare, TV/radio-tablå, korta notiser och texter där det huvudsakliga ämnet inte var relaterat till sökorden. Då återstod det sammanlagt 171 artiklar, varav 83 i Dagens Nyheter och 88 i The Guardian.

5.1.3 Ämneskategorisering och variabeldefinitioner

I nästa steg sorterades artiklarna efter artikeltyp och ämneskategori. Det primära syftet med att dela upp artiklarna efter typ var dels att vi ville särskilja nyhetsartiklar och opinionsartiklar från varandra och dels för att få fram ett grundläggande urval för den kritiska diskursanalysen. De variabler vi beslutade oss för att bruka under rubriken artikeltyp är följande: *ledare, debattartikel, recension, krönika/essä, nyhetsartikel, reportage, intervju/personporträtt* och *obestämbar*.

De olika variablerna som tillhör ämneskategorierna kan möjligtvis ses som något komplexa av betraktaren. Det ska framhållas att vi strävar efter rättvis generalisering och objektivitet, men samtidigt är det ofrånkomligt att variabeldefinitionerna, och huruvida respektive artikel passar in på dem, är bestämt utifrån vår gemensamma, subjektiva föreställning. Härfter följer därför en presentation av de definitioner vi har använt oss av.

Brott och straff (inrikes). Kategorin innefattar texter som huvudsakligen handlar om att ett drogrelaterat brott har begåtts eller att ett straff och eller dom delats ut i Sverige eller Storbritannien. Innefattar även texter om drogrelaterade polisingripanden.

⁶⁸ Bell, Emily. *Editor's week*. The Guardian. 2005-10-08.
<http://www.guardian.co.uk/technology/2005/oct/08/comment.comment> (Hämtad 2011-12-16).

Brott och straff (utrikes). Kategorin innefattar texter som huvudsakligen handlar om att ett drogrelaterat brott har begåtts eller att ett straff eller dom har delats ut i andra länder än i Sverige eller Storbritannien. Innefattar även texter om drogrelaterade polisingripanden i utlandet.

Utrikes. Kategorin innefattar i första hand texter som behandlar andra länders narkotikapolitik. Kan även vara exempelvis nyheter om demonstrationer mot drogkrig eller porträtt av utländska knarkhandlare. Innefattar däremot inte texter som huvudsakligen handlar om att ett brott har begåtts eller att ett straff har delats ut, eller som faller in under någon av de övriga kategorierna.

Vård och behandling av droganvändare. Kategorin innefattar texter som huvudsakligen handlar om den vård och behandling som droganvändare erhåller. I den här kategorin ingår texter som tar upp olika behandlingsformer, antingen ur ett politiskt perspektiv eller i mer generella ordalag, exempelvis rehabiliterings- och substitutionsprogram.

Konsekvenser av drogbruk. Kategorin innefattar texter som huvudsakligen handlar om narkotikans skadeverkningar för brukaren. Innefattar även texter som behandlar droganvändandets effekter på samhället i stort.

Ideologi och drogpolitik. Kategorin innefattar texter som huvudsakligen behandlar den narkotikapolitiska ideologi som finns i Sverige eller Storbritannien ur ett större perspektiv, men som inte går in under någon annan kategori. Kan vara en text som handlar om lagstiftning eller om hur landets “narkotikabudget” bör se ut.

Statistik och undersökningar. Kategorin innefattar texter som huvudsakligen presenterar statistik. Om statistiken sätts in i exempelvis ett behandlingspolitiskt sammanhang, som då blir artikelns huvudsakliga ämne, faller den istället in under *Vård och behandling av droganvändare*.

Övrigt. Kategorin innefattar texter som inte går in under någon av de övriga kategorierna. Exempelvis kan det vara en artikel som handlar om att forskare har tagit fram ett nytt drogtest.

Vi har låtit kontrollera de artiklar som föll in under kategorierna *obestämbar* (artikeltyp) och *övrigt* (ämneskategori) för att se om de antingen gick att inkludera i någon befintlig kategori eller om det gick att skapa en ny kategori. De artiklar som trots kontrollen kvarstår i respektive kategori bedöms som unika.

5.2 Kritisk diskursanalys

5.2.1 Metod

I utförandet av vår kritiska diskursanalys har vi tagit avstamp i Theun A. van Dijks sociokognitiva metod och rent konkret utgått från den analysmodell Peter Berglez ställer upp i *Metoder i kommunikationsvetenskap*.⁶⁹ Vi anpassade modellen efter våra frågeställningar och tog bort de frågor att ställa till texten som vi bedömde som irrelevanta för syftet. Frågorna vi ställde var:

- Vad handlar artikeln om? Vad säger rubrik och ingress?
- Vilka teman kan urskiljas i texten? Primära och sekundära?
- Vilka aktörer förekommer i texten och vad, vem eller vilka representerar de? Vilka åsikter får exempelvis stå oemotsagda och vem får sista ordet?
- Vilken kontext har journalisten valt att sätta textens ämne i?
- Vad säger texten som helhet och på vilka grunder - argumenteringar, påståenden, beskrivningar?
- Vilka underförstådda och implicita budskap finns i texten?
- Vilka förkunskaper krävs av läsaren? Textuella luckor?
- På vilket sätt har journalisten valt att gestalta ämnet? Innehåller texten irrelevant information? Vilka ordval har journalisten gjort?

Då vi ställde dessa frågor till texterna strävade vi efter att sätta dem i relation till våra frågeställningar för att på så vis sortera bort eventuell information som skulle kunna vara irrelevant för vår undersökning som helhet.

5.2.2 Urval

Urvalet till den kritiska diskursanalysen baserades på vår kvantitativa undersökning. Vi valde först ut de tidigare nämnda ämneskategorier som vi ansåg bestod av texter vars övergripande innehåll hade störst

⁶⁹ Berglez, Peter. Kritisk diskursanalys. *Metoder i kommunikationsvetenskap*, Ekström, Mats & Larsson, Larsåke (red.), 265-288. Ungern: Studentlitteratur, 2010, 277-79.

chans att bidra till att besvara våra frågeställningar. Ämneskategorierna *Vård och behandling av droganvändare* samt *Ideologi och drogpolitik* innefattar områden som ofta berör ländernas respektive narkotikapolitik. Kategorin *Konsekvenser av drogbruk* innehåller i stor utsträckning texter med beskrivningar av vilka det är som brukar droger. Dessa kategorier är nära knutna till våra frågeställningar då de spänner över ämnen där Sveriges och Storbritanniens respektive narkotikapolitik skiljer sig åt. Vi bedömde dem därmed som särskilt relevanta att studera.

Vi valde att exkludera opinionstexter från urvalet då vi skulle behöva komplettera vår metod med en retorisk analysmodell⁷⁰, vilket vi inte ansåg var nödvändigt för att besvara våra frågeställningar. Dessutom fick vi snabbt intrycket av att dessa texter i många fall endast gav uttryck för den aktuella skribentens högst personliga åsikter.

När vi väl valt ämneskategorier och typ av texter hade vi som ambition att strategiskt välja ut minst ett par texter per tidning och kategori som vi ansåg kunde betraktas som typiska fall för att resultatet från undersökningen sedan skulle få så hög generaliserbarhet som möjligt.⁷¹ Vi valde ut texter som var representativa för majoriteten av innehållet i respektive kategori samt lämpliga att granska diskursanalytiskt då vi bedömde att de kunde besvara många av frågorna i vår analysmodell. Således valde vi ut redaktionellt material av genomsnittlig längd vars innehåll inte skiljde sig systematiskt från majoriteten av texterna i samma ämneskategori. Till slut landade vi på 17 texter, åtta från The Guardian och nio från Dagens Nyheter, som underlag för vår kritiska diskursanalys. Dessa har vi numrerat från 1 – 17 (se bilageavsnittet ”Materialet för den kritiska diskursanalysen”).

Noterbart är att tre av artiklarna i Dagens Nyheter presenterats under vinjetten ”Insidan”. Det går inte att utesluta att artiklar under den här vinjetten anpassats till vissa genrekonventioner. Dessa har ändå bedömts på likvärdigt sätt som övrigt redaktionellt material då dessa eventuella genrekonventioner inte är uttalade på något sätt.

⁷⁰ Ibid. 277.

⁷¹ Esaiasson, Peter & Gilljam, Mikael & Oscarsson, Henrik & Wängnerud, Lena. *Metodpraktikan*. 3 uppl. Stockholm: Norstedts juridik, 2007. 187.

5.3 Studiens tillförlitlighet

Ett tänkbart problem vad gäller urvalet till vår kvantitativa innehållsanalys är förstås att vi inte kan utesluta att vi missat någon relevant text. Vi har ingen inblick i hur Mediearkivets (Retriever) eller The Guardians sökmotorer fungerar i detalj. På The Guardians hemsida finns dock ämneskategorier så som “drugs” och “drugs policy” och på Dagens Nyheters hemsida kan man se relaterade artiklar till den som visas. För att minimera risken att något relevant har blivit bortsorterat har vi gjort stickprovskontroller genom att titta på texter i dessa kategorier och på relaterade artiklar för att se att allting inom den aktuella tidsramen verkligen kommit med. I dessa kontroller har vi inte funnit något som tyder på att urvalet på något vis är inkomplett.

Mediearkivet (Retriever) innehåller enbart texter som publicerats i pappersversionen av Dagens Nyheter, medan det på The Guardians hemsida finns en del nätexklusiva texter. Däremot publiceras som sagt även allt material från pappersversionen av Guardian på hemsidan och för varje text framgår det tydligt var den ursprungligen publicerades.

Det första urvalet på 4009 texter decimerades enligt metoden i avsnittet ovan till det slutgiltiga urvalets 171. En stor mängd sorterades alltså bort. Detta har till stor del sin förklaring i att sökorden ofta nämns i texter vars huvudsakliga ämne inte är drogrelaterat, samt att många texter var av annan typ (notis, tv-tablå, etcetera) än de vi sökte.

Ämneskategoriseringen av artiklarna, sorteringen av det ursprungliga urvalet samt valet av underlag för den kritiska diskursanalysen är gjorda efter de kriterier och/eller variabeldefinitioner vi enats om. Trots att vi försökt definiera våra variabler och kriterier i så stor utsträckning som möjligt lämnas det förstås här ett visst utrymme för subjektiv bedömning. Vi vill dock poängtera att vi strävat efter att genomgående ha en så stor *genomskinlighet* som möjligt för att på så vis ge studien god validitet.⁷²

Ett möjligt problem när det kommer till vår kritiska diskursanalys är de värderingar och den förförståelse vi själva bär med oss. Eftersom vi själva är en del av det svenska samhället vars syn på droger vi studerat via journalistiken finns det en möjlighet att vi inte registrerat vissa saker eftersom de varit självklara för oss. Samtidigt är vi medvetna om detta och har utifrån denna vetskap försökt frigöra

⁷² Esaiasson, Peter & Gilljam, Mikael & Oscarsson, Henrik & Wängnerud, Lena. *Metodpraktikan*. 3 uppl. Stockholm: Norstedts juridik, 2007. 24-25.

oss från de eventuella förutfattade meningar vi bär med oss. Då vi dragit slutsatser utifrån vår gemensamma förståelse, som vi försökt presentera så precist som möjligt, framgår detta tydligt, och vi redovisar våra analytiska redskap så som vi använt dem. Genom att på detta vis göra studien så forskaroberoende och genomskinlig som möjligt är det vår förhoppning att den även blir värderingsfri.⁷³

Eftersom vårt urval är relativt litet går det exempelvis inte att säga att materialet i Dagens Nyheter är representativt för den svenska journalistiken i stort. Trots att vi valde två av de allra största tidningarna i respektive land för att uppnå hög extern validitet är den alltså på intet sätt fullkomlig. Vi har däremot strävat efter att ge studien så hög intern validitet som möjligt och vi anser att våra slutsatser är giltiga för de specifika fall vi studerat.⁷⁴

6. Resultat av den kvantitativa innehållsanalysen

I detta kapitel redovisas resultatet av vår kvantitativa innehållsanalys av materialet i Dagens Nyheter och The Guardian.

6.1 Typ av material i tidningarna

Figurerna 6.1 och 6.2 visar i det här kapitlet fördelningen mellan redaktionellt material och opinionsjournalistik i de två tidningarna. Gruppen “redaktionellt material” består av texter som föll under variablerna *nyhetsartikel*, *reportage* och *intervju/personporträtt* medan gruppen “Opinionsjournalistik” består av de texter vi kategoriserat som *ledare*, *debattartikel*, *recension* och *krönika/essä*. Texter som inte föll in under någon av ovanstående kategorier har exkluderats från diagrammen. Sammanlagt föll sju artiklar bort och därmed redovisas endast 77 artiklar från Dagens Nyheter och 87 från The Guardian.

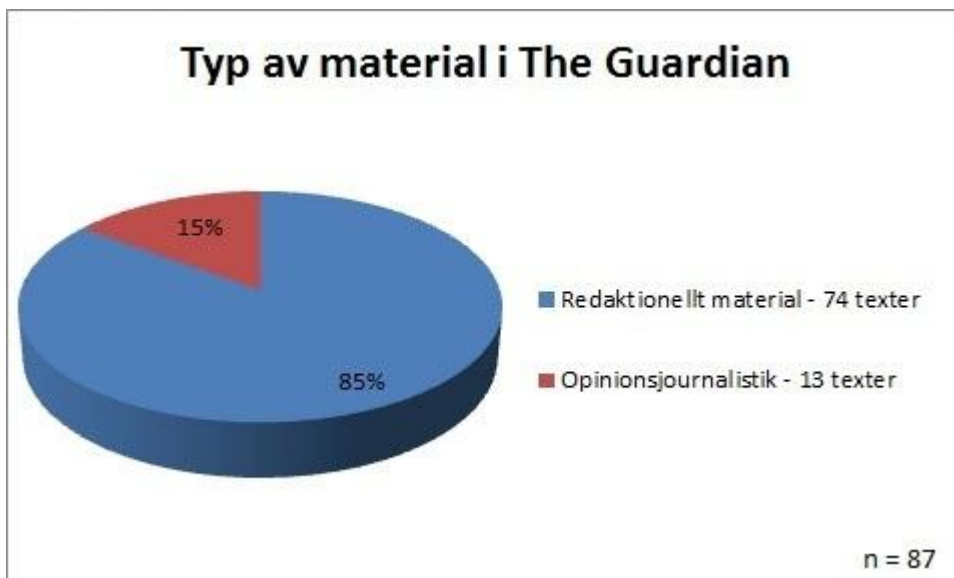
⁷³ Ibid. 25.

⁷⁴ Ibid. 64.

Figur 6.1: Typ av material i Dagens Nyheter.

Majoriteten av det som skrevs om droger i Dagens Nyheter under 2011 var som synes i figur 6.1 redaktionellt material. Huvudsakligen består det redaktionella materialet av nyhetsartiklar, 41 stycken. Texterna vi kallar opinionsjournalistik är relativt jämnt fördelade mellan kategorierna, exempelvis finns det sex stycken *ledare*.

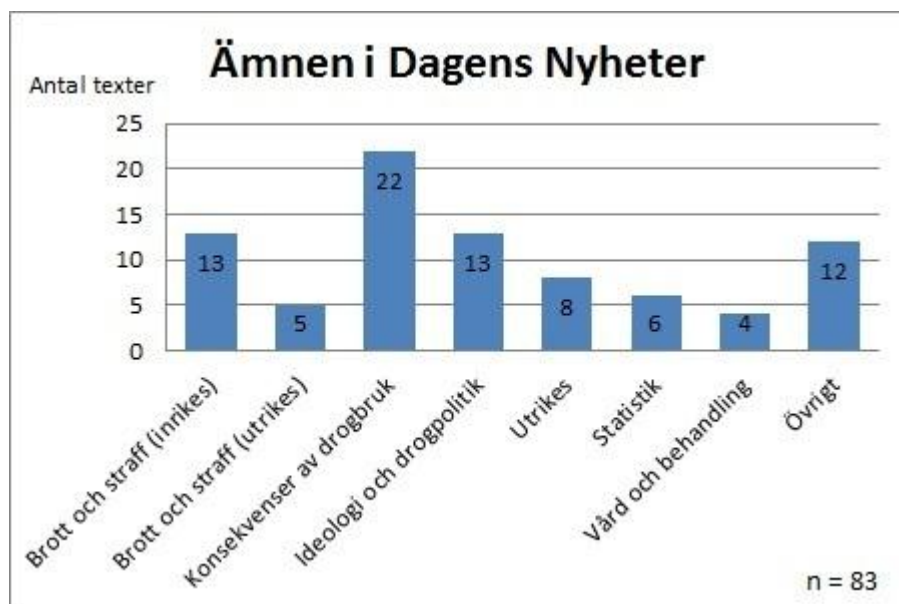
Figur 6.2: Typ av material i The Guardian.

Även i The Guardian är det redaktionella materialet som synes i figur 6.2 i en klar majoritet. Av gruppens 74 texter var 67 stycken nyhetsartiklar medan det exempelvis endast fanns tre reportage. De 13 texterna vi kallar opinionsjournalistik var jämnt fördelade mellan debattartiklar och krönikor.

Procentuellt sett är det alltså en stor skillnad mellan hur materialet är fördelat i de två tidningarna. Det finns fler opinionstexter i Dagens Nyheter än i The Guardian, vilket exempelvis syns i den markanta skillnaden i antalet ledare. Att det yttras mer åsikter i Dagens Nyheter innebär dock inte att den svenska narkotikapolitiken är mer omstridd eftersom dessa opinionstexter behandlar vad som helst som är relaterat till droger, inte nödvändigtvis just den inhemska politiken.

6.2 Ämnesfördelning bland materialet i tidningarna

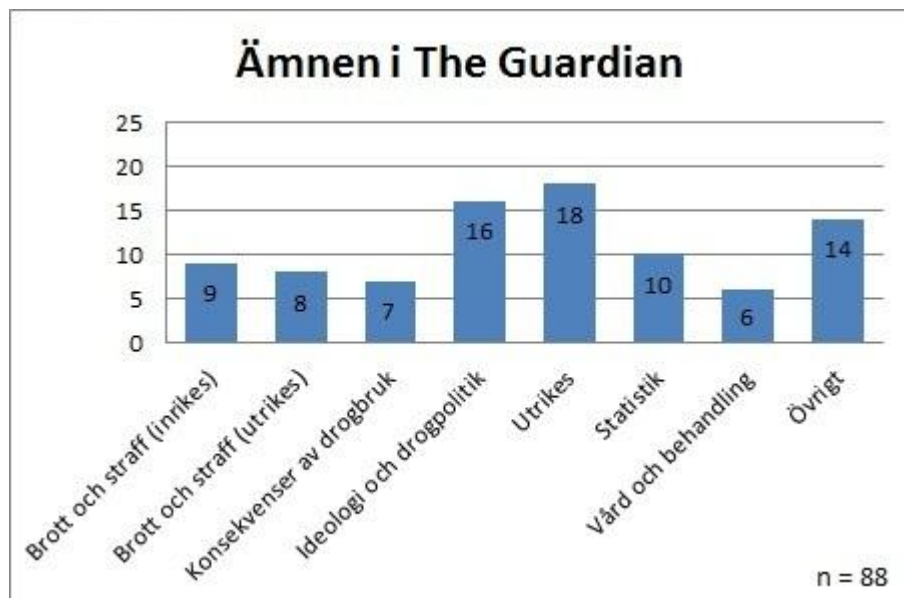
De nedanstående två figurerna, 6.3 och 6.4, presenterar förhållandet mellan de olika ämneskategorierna. En utförligare presentation av variablerna och dess definitioner står att finna under avsnittet *ämneskategorisering och variabeldefinitioner* i kapitlet *Metod och material*. Siffran inuti staplarna anger antalet texter som fallit in under respektive ämneskategori.

Figur 6.3: Ämnen i Dagens Nyheter.

Det högsta värdet i figur 6.3 rör ämnet *konsekvenser av drogbruk*. Texter som inkluderats i den kategorin är generellt av blandad art. En särskild artikeltyp som erhållit hög representation är dock *intervjuer/personporträtt*. Många av de texterna innefattar i sin tur intervjuer med exempelvis före detta

droganvändare som berättar om vilka konsekvenser deras beroende åsamkat dem. I övrigt finns det inga speciellt utmärkande avvikelser gällande artikeltyp inom konsekvens-kategorin. Kategorierna *brott och straff*, såväl *inrikes* som *utrikes*, innefattar enkom nyhetsartiklar.

Figur 6.4: Ämnen i The Guardian.

Statistiken i figur 6.4 redovisar en relativt jämn fördelning ämneskategorierna emellan. Den mest anmärkningsvärda avvikelserna gäller kategorin *utrikes*. Om den slås samman med *brott och straff (utrikes)* blir det sammanlagt 26 texter vilket i sammanhanget är en ansenlig mängd. En majoritet av texterna i utrikeskategorierna behandlar händelser i Sydamerika. Dessutom finns det flera texter som handlar om USA och deras politik, exempelvis angående det allt mer utbredda missbruket av läkarutskrivna droger.

Resultatet som presenteras i figur 6.3 och 6.4 är i flera avseenden relativt överensstämmande sinsemellan. Men det existerar ändå en del anmärkningsvärda likheter och skillnader. Den tydligaste skillnaden är Dagens Nyheters överlägsenhet i antalet texter, 22 jämfört med 7 i The Guardian, inom kategorin *konsekvenser av drogbruk*.

En annan skillnad är The Guardians dominans i kategorierna för utrikesrelaterade texter. I Dagens Nyheter finns det 13 texter som kvalificerar sig under den kategoriseringen, medan det i The Guardian finns 26 texter.

En intressant likhet är att kategorin *ideologi och drogpolitik* är i stort sett lika stor, 13 i Dagens Nyheter och 16 i The Guardian, för de båda tidningarna. Det indikerar att de innehar en någorlunda likvärdig tendens att rapportera om de ideologiska förutsättningarna för hur respektive lands narkotikapolitiska strategi ska se ut och appliceras.

7. Resultat av den kritiska diskursanalysen

I detta kapitel redovisas resultatet av vår kritiska diskursanalys av 17 texter från Dagens Nyheter och The Guardian. Siffran efter respektive rubrik hänvisar till numreringen av artiklarna som står att finna i bilaga 1. Resultatet presenteras utifrån tre rubriker:

7.1. Bilden av drogerna och dess konsekvenser för brukarna och samhället

7.2. Bilden av personer som använder droger

7.3. Synen på vård och behandling av personer som använder droger

7.1 Bilden av drogerna och dess konsekvenser för brukarna och samhället

Sveriges och Storbritanniens respektive narkotikapolitik lägger olika stor vikt vid drogernas skadeverkningar på individen och samhället. Den svenska lösningen på de problem drogerna skapar går ut på att fokusera resurserna på att få folk att sluta använda droger överhuvudtaget.

När folk slutar att använda droger kommer även samhällsproblemen försvinna och därför betonas skadeverkningarna på individen som motivering till varför drogerna måste utplånas.

I Storbritannien har droganvändandet accepterats som en outplånlig del av samhället, och skademinimeringen syftar till att minska de problem som droganvändandet åsamkar både individen och samhället.

Därför är det intressant att se på vilket sätt skadorna på individen och samhället framställs i tidningarna. På vilket sätt beskrivs konsekvenserna för individen och samhället? Problematiserar de? Hur vinklas artiklarna? Förstärks dessa eventuellt genom skribenternas ordval och formuleringar? Dras alla droger över en kam eller särskiljs olika typer av droger från varandra?

7.1.1 Dagens Nyheter

Samtliga av de artiklar i Dagens Nyheter som direkt handlar om drogernas skadeverkningar fokuserar på konsekvenserna av cannabisbruk för individen. I *Cannabis gör dig känslomässigt urholkad*[12]

redovisas de negativa effekter cannabis har på vårt psyke. Thomas Lundqvist, docent i psykologi, berättar om de problem som cannabisbruk orsakar.

*“- Dessutom urholkar cannabis dig som känslomässig individ, säger Thomas Lundqvist. Tar du cannabis befäster du inte de fina ögonblicken i livet, det blir ingen omsorgsfull bearbetning av intrycken. Du får en teflonhjärna.”*⁷⁵

Texten som helhet är baserad på Lundqvists uttalanden då han är den ende som får uttala sig i texten. Han åsikter ifrågasätts eller problematiseras inte på något sätt, trots att det utifrån våra förkunskaper inte är uppenbart på vilket sätt detta är att betrakta som odiskutabel fakta. Särskilt uttrycket *“teflonhjärna”* är enligt oss möjligt att ifrågasätta. Ett liknande exempel återfinns i *Jim glömmet nycklarna och mobilen varje dag*[9] som handlar om samma sak. Här är dock problemen personifierade genom den före detta brukaren Jim Wremerth, men faktauppgifterna kring drogens skadeverkningar kommer uteslutande från beroendeterapeuten Lars Ögren:

*“- De [cannabisbrukarna] har en massa oljor och skit som sitter kvar i hjärnan. Det tar upp till ett år för dem att komma kontakt med sina känslor. Som terapeut blir man tokig - de bara sitter där helt avstängda med samma gnälliga automatiska tankar.”*⁷⁶

Inte heller Ögrens uttalanden ifrågasätts eller problematiseras, vilket vi anser skulle kunna vara rimligt då påståendet utifrån vår kunskap i ämnet inte borde betraktas som en allmän sanning, i synnerhet inte påståendet *”massa oljor och skit som sitter kvar i hjärnan”*.

På samma sätt ser det ut i *En person som råkat ut för detta ska aldrig röka cannabis igen*[13]. Återigen står Thomas Lundqvist som ensam källa för faktauppgifterna:

*“- Det handlar om vissa system i hjärnan. Cannabis kan orsaka en instabilitet som leder till psykisk ohälsa.”*⁷⁷

Det generellt sett ensidiga användandet av källor och avsaknaden av problematisering ger intrycket av att dessa experters uttalanden är faktauppgifter. Även då skribenterna själva lägger fram fakta som exempelvis är baserad på forskning eller studier märker vi att det ofta ger en ensidig, farlig bild av den aktuella drogen. Ett exempel på detta finns i en faktaruta som är ansluten till föregående artikel:

*“Enligt studier finns det ett visst orsakssamband mellan cannabisrökning och depression. Troligen krävs ett intensivt och långvarigt intag av cannabis. Forskning tyder på att cannabis kan försämra och förlänga depression vid bipolär sjukdom, och även utlösa maniska episoder.”*⁷⁸

Men det är även förekommande i löpande text enligt nedan:

*“Att man blir dum i huvudet av att röka hasch var det många som upptäckte redan under 60-talets hippievåg, när drogen blev populär. Nya amerikanska studier bekräftar nu att cannabis kan ge bestående skador i de kognitiva (tankemässiga) förmågorna.”*⁷⁹

⁷⁵ Johansson, Astrid. *Cannabis gör dig känslomässigt urholkad*. Dagens Nyheter: *Insidan*. 2011-08-15.

⁷⁶ Hökerberg, Josefin. *Jim glömmet nycklarna och mobilen varje dag*. Dagens Nyheter. 2011-07-17.

⁷⁷ Nordgren, Malin. *En person som råkat ut för detta ska aldrig röka cannabis igen*. Dagens Nyheter: *Insidan*. 2011-08-18.

⁷⁸ Ibid.

⁷⁹ Johansson, Astrid. *Cannabis gör dig känslomässigt urholkad*. Dagens Nyheter: *Insidan*. 2011-08-15.

Det senare citatet är intressant även när det kommer till hur journalisten valt att formulera sig. Uttrycket ”*dum i huvudet*” är synnerligen ovetenskapligt och har en starkt negativ värdeladdning. Detta förstärker textens huvudsakliga budskap om att cannabis är skadligt. Ett annat exempel finns i ingressen till *En person som råkat ut för detta ska aldrig röka cannabis igen*[13]:

”*Haschpsykos är ett välkänt begrepp. Mindre känt är att cannabis ökar risken för vanliga psykiatriska sjukdomar som ångestsyndrom och depression, speciellt hos unga.*”⁸⁰

Rimligtvis känner många till begreppet ”*haschpsykos*” och konnoterar det till något starkt negativt. Samtidigt är det inte ett vetenskapligt begrepp och därmed är dess definition öppen för tolkning. Begreppets negativa värdeladdning förstärker artikelns övergripande budskap om cannabis som farligt. Den efterföljande meningen är mer saklig, men påståendet är fristående och underbyggs inte av textens övriga innehåll. I och med att detta är textens ingress sätter den tonen för hela texten och gör att det ligger nära till hands att läsa texten som bekräftelse för dessa påståenden.

Generellt sett är både rubriker och ingresser fria från värdeladdade ord, men undantag finns. Texten *50 miljoner ska stoppa knarket*[10]⁸¹ handlar om att regeringen gett klartecken för en kampanj som ska verka för att minska bruket av cannabis. I rubriken har man dock valt att använda ”*knark*” som är ett samlingsnamn för all form av narkotika. Detta innebär att journalisten klumpat ihop cannabis med alla andra droger och på så vis dragit dem alla över en kam. Inuti artikeln framgår det att specifikt drogen cannabis ska stoppas med hjälp av 50 miljoner. I rubriken nämns dock inte cannabis vilket gör att läsaren kan tolka texten som ett exempel på hur allt ”*knark*” ska stoppas, inte bara cannabis.

Texterna i Dagens Nyheter fokuserar på drogernas konkreta skadeverkningar för individen. De präglas i allmänhet av en ensidighet när de kommer till källorna som använts, och vi får intrycket av att artiklarna befäster att droger i allmänhet, och cannabis i synnerhet, är mycket farligt. Källorna får genomgående stå oemotsagda och utan att bli ifrågasatta. Vid de tillfällen då värdeladdade ordval och formuleringar förekommer förstärker de bilden av droger som farliga. Förutom i exemplet *50 miljoner ska stoppa knarket*[10] undviker man att klumpa ihop olika droger genom att benämna dem som exempelvis knark. Istället benämns de specifika drogerna vid sina rätta namn.

⁸⁰ Nordgren, Malin. En person som råkat ut för detta ska aldrig röka cannabis igen. Dagens Nyheter: *Insidan*. 2011-08-18.

⁸¹ Hökerberg, Josefin. 50 miljoner ska stoppa knarket. Dagens Nyheter. 2011-07-17.

7.1.2 The Guardian

Artikeln *Long-term ecstasy use 'raises risk of brain damage and Alzheimer's'* [3] handlar om att en grupp holländska forskare sett en samvariation mellan ecstasybruk och förminskning av hjärndelen hippocampus. De fakta som presenteras i artikeln är hämtade från forskarnas rapport, exempelvis:

"These data provide preliminary evidence that Ecstasy users may be prone to incurring hippocampal damage", and may help explain the memory loss witnessed among such people in previous studies, the co-authors wrote in the Journal of Neurology, Neurosurgery and Psychiatry."⁸²

Påståendena är tydligt underbyggda genom studien som de bygger på och kräver ingen särskild förförståelse av läsarna. Därför finns inget uppenbart utrymme eller behov av att ifrågasätta uppgifterna. Studiens generella giltighet problematiseras dock av David Nutt, professor och regeringens före detta huvudrådgivare i narkotikafrågor.

*"Professor David Nutt, the government's former lead adviser on drugs misuse, said, however, that the "interesting pilot study ... is underpowered to provide definitive evidence of an effect of ecstasy."*⁸³

Trots att vi inte anser att det finns ett konkret behov av problematisering av de fakta som presenteras i textens innehåll, då den är tydligt underbyggd, bidrar David Nutt till att göra texten nyanserad.

Artikeln *Cocaine addiction linked to brain abnormalities* [8] handlar om en forskningsstudie kring vilken effekt kokain har på den mänskliga hjärnan. Texten är till stor del baserad på information från Karen Ersche, en av forskarna som utfört studien. Påståendena är även här klart baserade på forskningen och Ersche själv problematiserar vilka slutsatser som går att dra utifrån undersökningen enligt följande exempel:

"Ersche said that, though she found links between brain structure and cocaine use, her research was not conclusive on which came first. "At the moment, correlation shows me a direct relationship - but I don't know which direction the relationship is. Has this been caused by cocaine, or are people who have this abnormality more vulnerable?""⁸⁴

Trots att det inte finns någon egentlig anledning att problematisera uppgifterna finns det även i denna text mer än en källa. Laurence John Reed vid Imperial College London kommenterar studien och dess resultat. Han går än djupare in på hur resultatet kan tolkas enligt följande:

*"This is a striking and visual example of how addictive stimulant use can result in adaptation of very important brain systems which have a direct correlates with behaviour - specifically inattention, impulsivity and compulsivity - and really does underline why we need a much better neurobiological understanding of the processes involved."*⁸⁵

⁸² Campbell, Denis. *Long-term ecstasy use 'raises risk of brain damage and Alzheimer's'*. The Guardian. 2011-04-06. <http://www.guardian.co.uk/> (Hämtad 2011-11-14)

⁸³ Ibid.

⁸⁴ Alok, Jha. *Cocaine addiction linked to brain abnormalities*. The Guardian. 2011-06-21. <http://www.guardian.co.uk/> (Hämtad 2011-11-14)

⁸⁵ Ibid.

The Guardian använder sig genomgående av flera källor enligt exemplen ovan, trots att artikelns huvudkälla inte påstått något som utifrån vår förförståelse lämnar något utrymme för ifrågasättande. Detta gör texterna nyanserade och ger en saklig bild av drogerna och dess konsekvenser för individen.

Artikeln *Club clinic opens its doors*[16] grundar sig på information från beroendeterapeuten Owen Bowden-Jones. Texten handlar i synnerhet om hur tre stycken droganvändare genomgått lyckade behandlingar för skadligt bruk av så kallade partydroger. I den påstår han följande:

“All three are were being successfully treated for their addiction, said Bowden-Jones, who recognised there would be plenty of clubbers using drugs without consequences. “If someone is using a substance and not having any problems with it, our clinic is not the place for them. We are not making any judgment about people’s drug use. The resource is for people who run into trouble.””⁸⁶

Att klubbesökare kan bruka droger utan konsekvenser ifrågasätts eller emotsägs inte, trots att det inte är tydligt underbyggt och därmed kan lämna ett visst utrymme för problematisering.

I det första exemplet vi gav, *Long-term ecstasy use ‘raises risk of brain damage and Alzheimer’s’*[3] görs i rubriken en direkt koppling mellan bruk av ecstasy och sjukdomen Alzheimers inom citationstecken, vilket gör att läsaren uppfattar det som ett citat. Om vi ser till vad källan faktiskt säger finns ingen täckning för denna koppling och det förmodade citatet står inte att finna någonstans. Rubriken ger en bild av ecstasy som mer skadligt än vad det egentligen konstateras i brödtexten. Denna tes prövas inte uttryckligen vilket kan göra att läsarna ser texten som bevis för den. Den ämnes- och formmässigt närliggande texten *Cocaine addiction linked to brain abnormalities*[8] håller sig däremot närmare den aktuella rapportens faktiska resultat. I textens första stycke syns den mindre konklusiva vinkeln tydligt genom användandet av orden “*could*” och “*may*”:

“Scientists have found “significant abnormalities” in the brains of people addicted to cocaine, which could help explain some of the compulsive behaviour associated with using the drug. It may also hint at why some people are more prone to addiction.”⁸⁷

Sammantaget ser vi utifrån vår undersökning att även texterna i The Guardian i stor utsträckning fokuserar på individen, men i några texter sätts dessa in i ett samhällsperspektiv. Vid dessa tillfällen belyses hur kännedomen om en viss drogs egenskaper kan användas för att förbättra vård och behandling av brukare. Användandet av flera källor är genomgående vilket bidrar till att ge artiklarna en öppen och diskuterande karaktär. Vinklade rubriker så som *Long-term ecstasy use ‘raises risk of brain damage and Alzheimer’s’*[3] förekommer, men texternas faktiska innehåll är sakligt. Artiklarna är

⁸⁶ Boseley, Sarah. *Club clinic opens its doors*. The Guardian. 2011-09-26. <http://www.guardian.co.uk/> (Hämtad 2011-11-14)

⁸⁷ Alok, Jha. *Cocaine addiction linked to brain abnormalities*. The Guardian. 2011-06-21. <http://www.guardian.co.uk/> (Hämtad 2011-11-14)

generellt sett fria från värdeladdade ord och formuleringar, exempelvis klumpas inte en typ av drog ihop med någon annan under ett samlingsepitet som exempelvis “drugs”.

7.2 Bilden av personer som använder droger

I en jämförelse mellan svensk och brittisk narkotikapolitisk ideologi och strategi tenderar en differentierad bild av personer som använder droger lysa genom. I Sverige anses i juridisk mening allt intag av narkotikaklassade preparat och substanser som narkotikamissbruk, och nolltoleransen som ideologi bygger på att allt olagligt användande av droger är oacceptabelt. Följaktligen betraktas alla personer som olovligen använder droger som missbrukare.

I den brittiska, narkotikapolitiska strategin existerar det däremot en distinktion mellan bruk och missbruk. De erkänner möjligheten att nyttja en narkotikaklassad drog utan att för den delen vara i ett missbruk.⁸⁸ Därmed betraktas inte droganvändare per definition som missbrukare, helt i enlighet med principerna för skademinimering som säger att droganvändare och deras bruk ska betraktas neutralt och utan moralisering.

Denna del av vår undersökning syftar alltså till att se huruvida det görs någon skillnad mellan bruk och missbruk samt brukare och missbrukare i tidningarna. Tilldelas droganvändarna några speciella egenskaper i texterna och är det i så fall förutsatt att de ska besitta just dessa?

7.2.1 Dagens Nyheter

I artikeln *M förhalar beslutet om sprutbyte*[2] konstateras det faktum att Moderaterna sagt nej till ett förslag om sprutbyte i Stockholm. Deras nej har dock, trots att de är det regeringsbildande partiet, ingen reell effekt då övriga partier röstat jakande. En stor del av artikelns innehåll bygger på citat från socialborgarrådet Anna König Jerlmyr (M). I ett av socialborgarrådets citat kommenterar hon förslaget om att sprutbytescentralerna ska ligga centralt belägna, men inte på Södermalm eftersom de “/.../ redan har många sociala verksamheter.”⁸⁹

*“-Då återstår S:t Görän eller Sabbatsberg, och då har vi tungt missbrukande människor en minut från Vasaparken som är en oas för barnfamiljer, säger Anna König Jerlmyr.”*⁹⁰

⁸⁸ May, Theresa. Drug strategy 2010. Reducing demand, restricting supply, building recovery. 2010, 4.

⁸⁹ Tottmar, Mia. M förhalar beslut om sprutbyte. Dagens Nyheter. 2011-04-04.

⁹⁰ Ibid.

Anna König Jerlmyrs uttalande ger en tydlig bild av att det inte är lämpligt att missbrukare vistas i närheten av centrala och traditionellt sett trygga miljöer. Sålunda återges bilden av missbrukaren som en person som är potentiellt labil och farlig för andra människor och om de ska få behandling så ska den ske geografiskt perifert. Kommentaren indikerar dessutom en förutsatt förförståelse om att "tunga missbrukare" och barnfamiljer inte kan samexistera inom ett begränsat område. Det räknas med att läsaren per automatik ska dra slutsatsen att det är ett omöjligt scenario. Uttalandet står även oemotsagt och oproblematiserat.

Följande citat är hämtat från artikeln *Ny knarkdom banar väg för kortare straff*[7] och är skribentens egna. De åtalade individernas straff har sänkts från 14 till 4 år.

*"Men Högsta domstolen menar också att andra faktorer än mängden narkotika måste spela en större roll när straffen fastställs. De två huvudmännen hade i och för sig sålt narkotika och även planerat att tjäna stora pengar. Men HD tar hänsyn till att de själva har varit missbrukare och att deras kunder har varit vänner och bekanta. Deras brottslighet kan, enligt HD, inte jämföras med den organiserade och internationella narkotikahandeln. Därför sänktes straffet för männen till fyra års fängelse."*⁹¹

Genom att Högsta domstolen beslutat att ta hänsyn till de åtalades egna missbruk impliceras utifrån vår förförståelse en bild av dem som sjuka människor i behov av vård snarare än internering. Mellan raderna erkänns den medicinska definitionen av missbruk, att personerna inte haft kontroll på sitt bruk och därmed övergått till ett missbruk som i sin tur fått dem att begå brott. Därmed ses de som sjuka och därför inte i position att fullt ut styra över sina egna handlingar. Eftersom detta inte problematiseras stödjer texten den bild som HD implicerar genom sin dom.

Artikeln *Jim glömmet nycklarna och mobilen varje dag*[9] är en del i ett helt uppslag som handlar om cannabis, vilket syns i att det till exempel finns det en bild på ett cannabislöv precis ovanför artikeln. Därmed råder det inga tvivel om den underliggande orsaken till Jims glömska. Rubriken indikerar att om du brukar cannabis får du problem med minnet, vilket betonar hur svårt det kan vara för en droganvändare att klara vardagen.⁹²

Nedanstående citat är hämtat från artikeln *Cannabis gör dig känslomässigt urholkad*[12] och är skribentens egna ord:

*"De som fortsätter kan delas in i två grupper - de rekreationella, som använder drogen då och då. Och de som använder cannabis som ångestdämpare, för att hantera psykologiska eller sociala brister - av dem går mellan en tredjedel och hälften in i ett långvarigt missbruk. De negativa effekterna på intellektet drabbar alla som använder cannabis, även om det förstås märks mindre hos dem som från början har större intellektuella resurser."*⁹³

⁹¹ Lisinski, Stefan. *Ny knarkdom banar väg för kortare straff*. Dagens Nyheter. 2011-06-17.

⁹² Hökerberg, Josefin. *Jim glömmet nycklarna och mobilen varje dag*. Dagens Nyheter. 2011-07-17.

⁹³ Johansson, Astrid. *Cannabis gör dig känslomässigt urholkad*. Dagens Nyheter: *Insidan*. 2011-08-15.

I citatet impliceras att vem som helst kan bli missbrukare oavsett “intellektuella resurser”. Klart är att alla som använder cannabis, antingen i rekreationssyfte eller som ångestdämpare, missbrukar drogen då mellan en tredjedel och hälften av de som självmedicinerar cannabis hamnar i ett *långvarigt* missbruk. Därmed antyds alltså att de övriga har ett icke-långvarigt missbruk. Det aktuella citatet gör egentligen ingen åtskillnad mellan brukare och missbrukare, utan snarare mellan “kortvarigt”, “normalt” och “långvarigt missbruk”, det vill säga en sorts gradskillnad.

Följande citat är journalistens egna ord från artikeln *50 miljoner ska stoppa knarket*[10], som handlar om att regeringen tillsätter nya pengar för att förebygga att ungdomar väljer att bruka cannabis.

“Regeringen satsar nu 50 miljoner kronor på att försöka få ungdomar att välja bort cannabis. Pengarna ska bland annat gå till en kommunikationskampanj om drogens risker och till insatser som ska hjälpa unga på väg in i missbruk.”⁹⁴

Beroende på hur “på väg in i missbruk” tolkas har meningen två olika innebörder. Om formuleringen betyder att man provat cannabis förmedlas underförstått att en person som brukar droger inte per automatik bör klassificeras som missbrukare. Det uppstår en markör som särskiljer de som brukar från de som missbrukar cannabis. Om “på väg in” däremot tolkas som att man har *tänkt* prova cannabis ses allt användande av drogen som missbruk. Utifrån vår förförståelse tolkar vi citatet på det senare sättet.

Följande citat är hämtad från artikeln *Plötsligt var det som om jag flög*[14] som handlar om den före detta cannabisbrukaren “Viktor”. Som enda källa hävdar han att det finns en skillnad mellan brukare och missbrukare.

“- Jag tycker att det vore bättre om vi avkriminaliserade droger, det är skillnad på bruk och missbruk och missbrukaren är ju faktiskt sjuk. Ingen annanstans i samhället låter vi människor som är sjuka kastas i fängelse, de hör ju hemma på sjukhus.”⁹⁵

Denna åsikt ifrågasätts i och med frågan:

“Skulle inte en legalisering innebära att fler skulle hamna i svåra problem?”⁹⁶

I och med denna fråga blir texten som helhet icke-konklusiv och problematiserande.

Sammanfattningsvis visar vår analys av texterna från Dagens Nyheter att droganvändande generellt sett betraktas som missbruk och att droganvändarna därmed betraktas som missbrukare. Man erkänner att det finns en viss gradskillnad i hur allvarligt ett missbruk är. Ett exempel då gradskillnader av missbruket belyses är då eventuella variationer beroende på intellekt, bakgrund och omfattning

⁹⁴ Hökerberg, Josefin. *50 miljoner ska stoppa knarket*. Dagens Nyheter. 2011-07-17.

⁹⁵ Nordgren, Malin. *Plötsligt var det som om jag flög*. Dagens Nyheter: *Insidan*. 2011-08-18.

⁹⁶ *Ibid.*

förekommer. Framställandet av vad som kännetecknar en droganvändare varierar. Vanligt är dock att individens farlighet för samhället och sig själv förstärks, exempelvis genom konstaterandet att han eller hon inte ska vara nära lekplatser eller att han eller hon blir glömsk.

7.2.2 The Guardian

Den bild av droganvändare som ges i The Guardian kan exemplifieras genom artikeln *Old habits die hard for ageing addicts*[1]. Texten handlar om problematiken som uppstår för droganvändare, i synnerhet för de som är beroende av olika substitutionsdroger, när de blir äldre och inte kan ta hand om sig själva. I Holland har ett serviceboende för äldre droganvändare inrättats och skribenten för möjligheten att göra något liknande i Storbritannien på tal.

“In Rotterdam, this apprehension is being allayed. Seniorepand is a semi-private medical foundation billed as the world's first retirement home for drug users. In the Netherlands, addicts receive free healthcare and methadone, and while residents at Seniorepand are encouraged to use fewer drugs, its aim is to provide a place for them to live out their last days in dignity.”⁹⁷

Det faktum att den här holländska inrättningen nämns pekar på en uppfattning om att drogberoende eventuellt ska ha samma medborgerliga rättigheter som vem som helst genom att få åldras i värdighet. I detta fall ska alltså personer i substitutionsprogram rent konkret kunna få vistas på ett hem som är anpassat för att individen ska kunna fortsätta behandlingen. Just formuleringen *“days in dignity”* antyder enligt vår tolkning att det inte finns några hinder för att droganvändare per definition ska kunna leva i värdighet, bara att vården inte är anpassad för att låta dem göra det. I den meningen har droganvändare alltså samma värdighet som icke-droganvändare och därmed jämföras de båda.

I omedelbar anslutning till utdraget bemöts informationen om den holländska vården av den verkställande direktören för The National Treatment Agency for Substance Misuse som säger att det inte finns några planer på att instifta liknande hem i Storbritannien. I och med att olika åsikter kring problematiken med hanteringen av äldre drogberoende ges plats i texten problematiseras ämnet som helhet och texten får en diskuterande karaktär.

Texten *Long-term ecstasy use ‘raises risk of brain damage and Alzheimer’s’*[3] handlar om att individer som brukar ecstasy kan löpa större risk att få hjärnskador. I den står följande mening av skribenten att finna.

⁹⁷ Ford, Matthew. *Old habits die hard for ageing addicts*. The Guardian. 2011-01-26. <http://www.guardian.co.uk> (Hämtad 2011-11-13)

“Long-term Ecstasy users risk brain damage, memory loss and an increased chance of developing Alzheimer's disease, new research suggests.”⁹⁸

Skribenten har valt att använda sig av ordet “use”, som översätts till svenskans “bruka”, i kombination med “long-term”, som översätts till “långvarigt”⁹⁹. Därmed konstateras det att ett långvarigt bruk inte nödvändigtvis är detsamma som ett missbruk, vilket särskiljer brukaren från missbrukaren. Detta syns senare även i den löpande texten enligt följande:

“Karen Ersche of the Behavioural and Clinical Neuroscience Institute at the University of Cambridge, who led the latest work, found the longer a person had been using cocaine, the poorer their attention was, and the more compulsively they used the drug.”¹⁰⁰

Utdraget antyder att långvarigt bruk gör att användaren i högre utsträckning tar drogen tvångsmässigt, men ord som dependence eller addiction används inte. Sådana ordval skulle kunna innebära en koppling till missbruk. På så vis anser vi att texten visar en öppenhet inför begreppet och inte drar några direkta slutsatser.

Citatet nedan är hämtat från artikeln *Cocaine addiction linked to brain abnormalities*[8] vars ämne behandlar en forskningsrapport som konstaterat att det finns ett samband mellan kokainbruk och förändringar i hjärnan.

“Scientists have found “significant abnormalities” in the brains of people addicted to cocaine, which could help explain some of the compulsive behaviour associated with using the drug. It may also hint at why some people are more prone to addiction.”¹⁰¹

Utdraget utgör textens första stycke, och redan där konstaterar skribenten att en större benägenhet att bli beroende av narkotika kan bero på abnormala företeelser i hjärnan. Sista meningen av citatet berättar att en del personer löper större risk än andra att hamna i ett beroende. Detta indikerar därmed att kokainbruk inte uteslutande behöver leda till beroende.

Följande utdrag kommer från en artikel som har rubriken *Club clinic opens its doors*[16]:

“All three were being successfully treated for their addiction, said Bowden-Jones [initiativtagare till kliniken], who recognised there would be plenty of clubbers using drugs without consequences.”¹⁰²

Texten handlar om att en behandlingsklinik för tvångsmässiga brukare av så kallade “klubb-droger”, som exemplifieras genom bland annat ketamin och mefedron, har öppnat. Även i den här artikeln

⁹⁸ Campbell, Denis. *Long-term ecstasy use ‘raises risk of brain damage and Alzheimer’s’*. The Guardian. 2011-04-06. <http://www.guardian.co.uk/> (Hämtad 2011-11-14)

⁹⁹ Long-term. *Norstedts engelsk-svenska ordbok – professionell*. Italien: Norstedts, 2010

¹⁰⁰ Campbell, Denis. *Long-term ecstasy use ‘raises risk of brain damage and Alzheimer’s’*. The Guardian. 2011-04-06. <http://www.guardian.co.uk/> (Hämtad 2011-11-14)

¹⁰¹ Alok, Jha. *Cocaine addiction linked to brain abnormalities*. The Guardian. 2011-06-21. <http://www.guardian.co.uk/> (Hämtad 2011-11-14)

¹⁰² Boseley, Sarah. *Club clinic opens its doors*. The Guardian. 2011-09-26. <http://www.guardian.co.uk/> (Hämtad 2011-11-14)

konstateras det att det finns en skillnad mellan brukare och missbrukare. Bara för att någon brukar en av de så kallade klubb-drogerna, innebär det inte att personen behöver uppleva några konsekvenser av bruket. Åtminstone inte konsekvenser som gör att de är tvungna att söka hjälp i form av vård eller behandling.

Nämnvärt är även att artikeln, utifrån vad en doktor på kliniken säger, presenterar tre olika exempel på människor som behandlats på kliniken. De här personernas yrken är exempelvis student eller rekryterare, vilket konstateras utan några värdeladdade ord. Detta gör att droganvändare inte tillskrivs några särskilda egenskaper eller exempelvis en viss social tillhörighet i texten.

Utifrån vår undersökning antyder texterna i The Guardian att det finns en distinktion mellan brukare och tvångsmässiga (beroende) brukare. Någon särskiljning mellan brukare och missbrukare existerar inte då begreppet missbruk inte förekommer överhuvudtaget. Istället talas det om tvångsmässigt bruk, beroende och brukare och tvångsmässiga brukare. Dessa beskrivs utan värdeladdade ord och distinktionen dem emellan är saklig. Droganvändarna som grupp ges inga särskilda egenskaper eller attribut. Tvärtom säger texterna i The Guardian att droganvändandet inte nödvändigtvis behöver märkas på individen överhuvudtaget.

7.3 Synen på vård och behandling av personer som använder droger

I de båda länderna har man klart skilda synsätt på vilken behandling som ska erbjudas personer som använder droger. I Sverige ligger allt fokus på att rehabilitera vad man kallar missbrukare till ett drogfritt liv. All vård ska syfta till att göra droganvändarna fria från beroende eller missbruk så att de kan leva ett normalt liv och på så vis sluta skapa problem för samhället.

I Storbritannien ses också rehabilitering som leder till att droganvändaren blir kvitt sitt beroende som det slutgiltiga målet med all behandling. Samtidigt innebär skademinimeringen att rehabilitering till drogfrihet får en sekundär betydelse, då behandlingarna i sig först och främst syftar till att hjälpa patienterna att hålla sitt droganvändande under kontroll och därmed sluta skapa problem för sig själva och samhället.

Därför är det intressant att se vilken typ av behandling som ses som norm i tidningarna, och på vilket sätt det i allmänhet skrivs om de olika typerna av vård och behandling. Hur används källor? På vilket sätt ifrågasätts och/eller problematiseras rådande vård- och behandlingsformer?

7.3.1 Dagens Nyheter

Skademinimering tas endast upp i en av texterna i vår undersökning, nämligen i *M förhalar beslut om sprutbyte*[2]. I ingressen anges tydligt att alla andra riksdagspartier är för införandet av sprutbyten i Stockholm, men trots detta är det moderata socialborgarrådet Anna König-Jernemyr den enda källan som får komma till tals i egenskap av politiker.

*“- Lokalen där sprutbytet sker kan bli en central för langning och jag är orolig för det stora antalet sprutor i närheten av barn, säger socialborgarrådet Anna König Jerlmyr.”*¹⁰³

König-Jerlmyr framför på liknande vis ytterligare en rad argument som i stor utsträckning vädjar till läsarnas känslor. Trots att alla andra riksdagspartier samt en rad respekterade internationella organisationer som FN och Röda korset är av annan åsikt än König-Jernemyr får ingen chansen att bemöta argumenten. I och med att dessa andra aktörer exkluderas ger artikeln på så vis som helhet stöd åt Moderaternas negativa inställning till skademinimering genom sprutbytesprogram.

Desto fler texter tar dock upp behandling som syftar till rehabilitering. *Jim glömmet nycklarna och mobilen varje dag*[9] handlar om den före detta ”missbrukaren” Jim Wremerth som i dag är fri från drogerna men har fått bestående men till följd av sitt droganvändande. Beroendeterapeuten Thomas Lundqvists åsikt om behandling av cannabissmissbrukare i allmänhet refereras i texten:

*“Han tycker att cannabissrökare är svårare att behandla än andra typer av missbrukare, eftersom giftet THC lagras i kroppen och lägger sig som ett klister i rökarens hjärna, i områden som styr minne och kognitiv bearbetning av information.”*¹⁰⁴

Cannabissrökare är alltså enligt Lundqvist svårare att behandla än andra ”missbrukare”, men att de och ”missbrukare” av andra droger kan behandlas ifrågasätts inte. Ämnet tas även upp i texten *Tonåringarna väljer droger före alkohol*[5].

*“Fältassistenter önskar sig en mer tillgänglig öppenvård, att ungdomar kan få kontakt inom en vecka. Socialborgarrådet håller med.
-Vi måste göra något. Vi måste hitta fler av de ungdomar som använder narkotika och få fler till behandling, säger Anna König Jerlmyr.”*¹⁰⁵

Artikeln handlar om tonåringars drogvanor och därmed också om behandling av unga människor, men att behandling är den naturliga åtgärden istället för exempelvis strängare straffrättsliga påföljder ifrågasätts eller problematiseras inte på något vis i texten som helhet. Även i texten *Cannabis gör dig känslomässigt urholkad*[12] tas ämnet om hur tonåringars droganvändande ska bekämpas upp. Även i den här texten står Thomas Lundqvist som ensam källa för expertisen och gör följande uttalande:

¹⁰³ Tottmar, Mia. *M förhalar beslut om sprutbyte*. Dagens Nyheter. 2011-04-04.

¹⁰⁴ Hökerberg, Josefin. *Jim glömmet nycklarna och mobilen varje dag*. Dagens Nyheter. 2011-07-17.

¹⁰⁵ Tottmar, Mia. *Tonåringarna väljer droger före alkohol*. Dagens Nyheter. 2011-05-28.

“-De som vill avkriminalisera cannabis är antingen fullständigt okunniga eller så har de någon form av vinst av cannabisrökning, känslomässigt eller ekonomiskt. Cannabis är i huvudsak en tonårsdrog, 99 procent börjar när de är mellan 14 och 16 år. Så länge cannabis är illegalt, kan polisen driva de här tonåringarna mot behandling, vilket är bra.”¹⁰⁶

Detta ger en bild av behandling som den självklara åtgärden när det kommer till tonåringars droganvändande. I *Plötsligt var det som om jag flög*[14] uttalar sig även den före detta cannabisanvändaren “Viktor” om relationen mellan vård och lagstiftning:

“- Jag tycker att det vore bättre om vi avkriminaliserade droger, det är skillnad på bruk och missbruk och missbrukaren är ju faktiskt sjuk. Ingen annanstans i samhället låter vi människor som är sjuka kastas i fängelse, de hör ju hemma på sjukhus.”¹⁰⁷

Detta ifrågasätts dock av journalisten i och med frågan *“Skulle inte en legalisering innebära att fler skulle hamna i svåra problem?”¹⁰⁸* vilket gör texten nyanserad.

Sammanfattningsvis ger texterna i Dagens Nyheter en bild av behandling som syftar till rehabilitering med drogfrihet som mål som en självklarhet, i synnerhet vad gäller tonåringar.

Skademinimering i form av sprutbyte stöds inte, trots att det uppenbart konstaterats att alla andra riksdagspartier samt flera stora, internationella organisationer gör det. Andra aspekter av skademinimeringen, till exempel substitutionsprogram, tas inte upp överhuvudtaget. De gånger vård nämns är det i huvudsak behandling som syftar till drogfrihet som åsyftas. Texterna är i stor utsträckning fria från värdeladdade formuleringar och är i huvudsak sakliga vad gäller behandling av droganvändare.

7.3.2 The Guardian

Även synen på vård av droganvändare i Storbritannien exemplifieras väl genom texten *Old habits die hard for ageing addicts*[1]. Artikeln berättar om de problem som personer i substitutionsprogram möter när de blir äldre. Hela sju källor, mestadels droganvändare men även forskare och representanter för olika organisationer för före detta droganvändare, menar att den brittiska vården av olika anledningar inte är kapabel att ta hand om droganvändare på ålderns höst. Substitutionsprogrammen som i någon mening kan anses vara orsaken till problemet ifrågasätts aldrig. Den rådande uppfattningen i texten sammanfattas av journalisten själv i inledningen.

¹⁰⁶ Johansson, Astrid. *Cannabis gör dig känslomässigt urholkad*. Dagens Nyheter: *Insidan*. 2011-08-15.

¹⁰⁷ Nordgren, Malin. *Plötsligt var det som om jag flög*. Dagens Nyheter: *Insidan*. 2011-08-18.

¹⁰⁸ Ibid.

“Although an early death is a reality for many addicts, methadone prescriptions and the success of harm-reduction programmes now mean that large numbers of people who began using drugs in the 1960s and 1970s are living longer.”¹⁰⁹

Skademinimeringen är som synes väl befäst och det enda som egentligen diskuteras här är hur vården måste anpassas för att ta hand om äldre brukare. De sju källornas tes om att vårdsystemet inte kan ta hand om äldre tvångsmässiga droganvändare bemöts av en representant från hälsodepartementet:

“But a spokesman for the Department of Health insists the system is ready: “Before a person is admitted to a care home, the local authority social services department should assess their health and personal care needs, including any addictions, and arrange care to meet those needs that fall within its eligibility criteria.”¹¹⁰

Meningarna om vårdens kapacitet går som synes isär, men substitutionsprogrammets existens är självklar för båda parter.

Även vårdprogram som har som primärt ändamål att rehabilitera patienterna till drogfrihet tycks vara en självklarhet. I texten *Club clinic opens its doors*[16] berättar journalisten om en vårdinrättning med fokus på rehabilitering av människor som brukar så kallade partydroger.

“Nobody knows the scale of the problem that drugs such as ketamine, mephedrone and GHB or GBL may be causing the predominantly young people who take them when they go clubbing. Existing drug treatment centres were set up primarily to tackle more established drugs, such as heroin and cocaine, while GPs and other doctors are not well versed in the effects and dangers of the new drugs.”¹¹¹

Journalisten drar här paralleller mellan partydrogerna och andra, mer etablerade droger. Trots stora skillnader mellan de olika drogerna och dess brukare råder det inget tvivel om att behandling oavsett ses som en självklarhet i och med att det inte på något vis problematiseras eller ifrågasätts.

Detta underbyggs ytterligare i texten av att tre stycken före detta droganvändare som genomgått lyckade behandlingar presenteras som stöd för att bygga ut vården.

Att tvångsmässiga brukare behöver vård för att få sitt beroende under kontroll är utifrån vår läsning alltså vederlagt. Däremot tycks det råda en viss debatt kring vilken typ av vård som är att föredra. Programmen som syftar till skademinimering ifrågasätts i artikeln *Could an intensive, abstinence-based approach solve prisoners' drug addiction?*[4]. Texten handlar i synnerhet om hur dömda brottslingars drogbruk ska hanteras och tar upp de goda resultaten som ett visst abstinensbaserat program har gett. Argument och statistik som talar för denna typ av program läggs fram av en representant för organisationen Rehabilitation for Addicted Prisoners Trust, som utformat och driver programmet.

¹⁰⁹ Ford, Matthew. *Old habits die hard for ageing addicts*. The Guardian. 2011-01-26. <http://www.guardian.co.uk> (Hämtad 2011-11-13)

¹¹⁰ Ibid.

¹¹¹ Boseley, Sarah. *Club clinic opens its doors*. The Guardian. 2011-09-26. <http://www.guardian.co.uk/> (Hämtad 2011-11-14)

“Rapt's chief executive Mike Trace insists that a bolder approach to dealing with addiction is urgently needed. He says that just 3% of prisoners with substance abuse problems have access to intensive abstinence-based treatment. This is in part because the dominant approach has been harm reduction rather than abstinence, but also because intensive treatments are more expensive to run.”¹¹²

Trace säger alltså att de abstinensbaserade programmen har fått ge plats åt program som syftar till skademinimering. Detta styrks dock inte av något annat i texten och han bemöts av en talesperson från Ministry of Justice.

“In prisons, we are working with health services to reshape existing drug treatment; establish drug recovery wings focusing on recovery and abstinence; and connect offenders with community drug recovery services on release.”¹¹³

Båda sidor får alltså komma till tals i artikeln, vilket gör att texten som helhet har en öppen och resonerande karaktär.

På det hela taget anser vi utifrån vår diskursanalys att uppfattningen om att tvångsmässiga brukare behöver vård för att få sitt beroende under kontroll är utbredd. Generellt sett stödjer artiklarna behandling som syftar till skademinimering, men i vissa fall problematiseras behandlingsformen då dess exakta utformning diskuteras. Ofta sker denna problematisering genom att flera källor med olika åsikter får komma till tals.

8. Sammanfattning, diskussion och reflektion

I detta avsnitt sammanfattas det vi anser är mest anmärkningsvärt utifrån vårt resultat i förhållande till våra frågeställningar. Dessutom tar vi oss friheten att presentera egna reflektioner och tankar kring ämnet i stort utan att de nödvändigtvis faller inom ramen för våra inledande frågeställningar.

I inledningen presenterade vi följande frågeställning: **”Vad och hur skrivs det om narkotika i Dagens Nyheter och The Guardian?”**. Resultatet från vår kvantitativa innehållsanalys visar att det främst produceras redaktionellt material relaterat till ämnet droger i de båda tidningarna. Procentuellt var skillnaden mellan tidningarna likväl stor. Dagens Nyheter publicerade dubbelt så mycket opinionsjournalistik, 29 procent, som The Guardian. Det pekar enligt oss på att det tycks mer om droger i Dagens Nyheter. Vi kan däremot inte fastslå att just den inhemska narkotikapolitiken är mer omdebatterad då opinionstexterna kan behandla vad som helst som är relaterat till droger.

¹¹² O'Hara, Mary. *Could an abstinence-based approach solve prisoners' drug addiction?*. The Guardian. 2011-05-11. <http://www.guardian.co.uk> (Hämtad 2011-11-13)

¹¹³ Ibid.

Att andelen redaktionellt material är så stort tror vi kan indikera att droger som fenomen har ett högt nyhetsvärde i sig. I synnerhet när det rör nyheter kring brott och straff, som utgör en stor del av det redaktionella materialet i båda tidningarna.

När det kommer till *vad* som skrivs i tidningarna kan vi konstatera anmärkningsvärda skillnader inom två ämneskategorier. I Dagens Nyheter sorteras en större del av innehållet under kategorin *konsekvenser av drogbruk* än i The Guardian. Dagens Nyheter tenderar alltså i högre utsträckning att ta upp drogernas effekter på såväl samhället i stort som på den enskilde individen. Denna skillnad tillskriver vi till viss del den svenska nolltoleransen då den ofta betonar hur skadliga droger är för användaren och samhället. Att rapportera mycket och illavarslande om drogernas skadeverkningar främjar nolltoleransen, eftersom visionen ter sig rimligare desto farligare drogerna uppfattas.

Utöver den skillnaden skrivs det mer i kategorierna *utrikes* samt *brott och straff (utrikes)* i The Guardian än i Dagens Nyheter. Det kan tyda på att The Guardian som tidning är mer inriktad på utrikesnyheter samt att dess läsare är mer intresserade av vad som händer i omvärlden. Oavsett anledningen till denna skillnad är britterna troligtvis väl bekanta med skademinimeringen och dess principer. Därför kan de enligt nyhetsvärderingsprincipen om identifikation ha större tolerans, acceptans och intresse av att läsa om den ideologi de själva bekänner sig till, även om det rör sig om andra länder.¹¹⁴ På samma sätt är det möjligt att svenskar per automatik kan tappa intresset eftersom det uppstår en slags alienation med denna "främmande" företeelse. I takt med att innehållet i en text rör sig längre från hemlandets trygghet, såväl geografiskt som ideologiskt, minskar intresset successivt. I övrigt är skillnaderna mellan ämneskategorierna i de båda tidningarna så små att vi anser att det är omöjligt att dra några slutsatser utifrån dem.

För att besvara frågeställningen ”**Återspeglas ländernas narkotikapolitik i journalistiken? Hur?**” har vi förlitat oss på vår kritiska diskursanalys. Utifrån våra tre nedslagspunkter, *bilden av drogerna och dess konsekvenser för brukarna och samhället*, *bilden av personer som använder droger* och *synen på vård och behandling av personer som använder droger*, anser vi att vårt resultat pekar på att ländernas respektive narkotikapolitik samt dess underliggande ideologier i stor utsträckning återspeglas i de båda tidningarna.

¹¹⁴ Rosengren, Karl-Erik. *Nyhetsvärdering*. Nationalencyklopedin. <http://www.ne.se/lang/nyhetsvärdering> (Hämtad 2012-01-03)

På området *bilden av drogerna och dess konsekvenser för individen och samhället* tenderar texterna i Dagens Nyheter i hög grad fokusera på de konkreta konsekvenser som droganvändande innebär för individen. Den drog som förekommer mest i de undersökta artiklarna var cannabis och utan undantag beskrivs den som otvetydigt farlig. Detta syns genom ordval och formuleringar som ofta förstärker det som en expert hävdar. Generellt används en källa per text och vanligast är att dessa lägger fram argument och åsikter som är i linje med den svenska narkotikapolitiken. I de tre texter som presenterats under vinjetten "Insidan" förekommer endast en källa, vilket kan göra att vår uppfattning om att Dagens Nyheter använder sig av källor på ett ensidigt sätt stärkts mer än om vi endast tittat på nyhetsartiklar. Samtidigt är texterna kategoriserade som "redaktionellt material" och vi ser därför ingen anledning till varför dessa skulle läsas och bedömas annorlunda än andra texter i kategorin. Vi ser oemotsagda och oproblematiserade uttalanden, som att man blir "dum i huvudet" av att bruka cannabis, som ett tecken på att det detta är den allmänna uppfattningen. Eftersom innehållet är så ensidigt anser vi att det tyder på att både avsändarna och mottagarna har en förförståelse som säger att droger är mycket skadliga både för individen och för samhället. Innehållet strider inte mot den svenska nolltoleransen, vilket gör att vi anser att den är att betrakta som en allmän sanning, vanligt förnuft enligt Gramscis teori om hegemoni, och att det råder en allmän konsensus kring detta.

I jämförelse med Dagens Nyheter är källorna i The Guardians artiklar i samma kategori ofta både sakligare och fler. Att källorna många gånger är fler till antalet medför att artiklarna uppfattas som mer nyanserade. De ord och formuleringar som används är i regel neutrala och journalisterna har för vana att problematisera ämnet och ifrågasätta uttalanden från källor. Att innehållet i The Guardian i flera fall är sakligare än i Dagens Nyheter är däremot svårt att knyta till någon särskild narkotikapolitisk ideologi och vi betraktar ur denna aspekt innehållet som ideologiskt oberoende. Denna skillnad skulle kunna bero på att journalisterna på The Guardian har en annan yrkesetik och i högre utsträckning eftersträvar det journalistiska objektivitetsidealet.

Även när det kommer till kategorin *bilden av personer som använder droger* visar vårt resultat att det finns en del innehållsmässiga skillnader mellan tidningarna. I The Guardian talas det överhuvudtaget inte om missbrukare, ett ord som vi anser har en nedvärderande och generaliserande innebörd, utan de som använder droger beskrivs i neutrala ordalag. Det görs en särskiljning mellan brukare och tvångsmässiga brukare på samma sätt som i den officiella brittiska narkotikapolitiska strategin. Denna distinktion problematiseras inte vilket gör att vi anser att detta synsätt är vedertaget i det brittiska samhället och utgör en del av den förförståelse som avsändare och mottagare delar. Samtidigt är detta

synsätt inte unikt för den brittiska ideologin vilket gör att vi inte kan säga att innehållet i The Guardian i detta avseende direkt stödjer den.

I Dagens Nyheter beskrivs däremot droganvändning nästan uteslutande som missbruk och droganvändarna som missbrukare. Droganvändande kopplas vid flera tillfällen till något negativt, exempelvis när Anna König-Jerlmyr talar om missbrukare som potentiellt farliga personer. Det anser vi ytterligare förstärker nolltoleransen eftersom den som ideologi innebär att individer som använder droger ofrånkomligen åsamkar skada på sig själva och samhället. I innehållet kan man läsa att missbruk kan vara mer eller mindre allvarligt, men som helhet anser vi att Dagens Nyheter bild av droganvändarna stämmer överens med den rådande ideologin. Vi upplever att synen på droganvändare som missbrukare är vedertagen och en del av förförståelsen i diskursen som innehållet i Dagens Nyheter är en del av.

När vi undersökte kategorin *synen på vård och behandling av personer som använder droger* såg vi att innehållet i Dagens Nyheter inte tar upp andra former av behandling än de som redan är etablerade i Sverige, med ett undantag. Undantaget behandlar sprutbyte och vår tolkning gör gällande att Dagens Nyheter förkastar idén. I övrigt handlar texterna om rehabilitering av droganvändare som syftar till drogfrihet och vi anser att denna typ av behandling är självklar och en del av avsändarnas och mottagarnas gemensamma förförståelse. Behandling som syftar till drogfrihet är dock på intet sätt unikt för nolltoleransen - även i den brittiska narkotikapolitiska strategin betonas att all behandling ska ha som övergripande mål att patienten blir drogfri. Vi kan därmed inte hävda att diskursen som innehållet i Dagens Nyheter är en del av uttryckligen stödjer nolltoleransen som sådan, men det finns heller inget som strider mot den rådande ideologin. Avfärdandet av sprutbytet är åtminstone ett avståndstagande från skademinimeringen vilket i det avseendet talar för nolltoleransen.

Innehållet i The Guardian ger i stor utsträckning stöd för behandling som syftar till att ge patienterna möjlighet att hålla sitt droganvändande under kontroll. I vissa fall problematiseras behandlingsformernas exakta utformning, vanligen genom att flera källor får ge uttryck för sina åsikter i frågan. Att droganvändare med problem ska få vård problematiseras eller ifrågasätts dock generellt inte vilket leder oss till tron att skademinimerande behandling ses som den naturliga åtgärden.

För att återknyta till vår teoretiska grund går teorin om hegemoni att applicera på resultatet från vår kritiska diskursanalys. Det som i tidningarnas innehåll ses som vedertagen sanning, vanligt förnuft,

stämmer i många avseende överens med de rådande ideologierna. Utifrån Gramscis perspektiv skulle vi alltså kunna se detta som att makthavarnas hegemoniska strategi för att etablera en dominerande ideologi lyckats väl. Detta anser vi kan synas särskilt tydligt i Dagens Nyheter, då den svenska politiken ofta har en mer moralisk utgångspunkt än den brittiska, som är mer pragmatisk, och torde vara svårare att övertyga folket om. Därför får vi slå fast att enligt vår undersökning upprätthålls de två olika ideologiska inställningarna i respektive land av innehållet i de två tidningarna, vilket verkar för att göra ideologierna samhällsdominerande.

Vi vill även återknyta till den tidigare forskning vi tagit upp. Även om deras frågeställningar skiljer sig från våra går det att dra intressanta paralleller. Såväl Roséns som Gross & Trägårdh pekade på att det sällan görs någon distinktion mellan brukare och missbrukare, utan att droganvändare generellt sorteras in i facket missbrukare. Vår studie pekar på samma företeelse. Det går att spekulera om anledningen till detta faktum, men ett rimligt antagande är att det kan bero på gammal vana. Både Roséns och Gross & Trägårdh förde, om än perifert i förhållande till sina frågeställningar, resonemang kring att nolltoleransen i viss mån reproducerades i de svenska tidningarna som undersöktes. De tycks ha funnit såväl implicita som explicita förekomster av sådan återspeglning. Vi har, som tidigare nämnt, i vår undersökning kommit fram till att det många gånger förhåller sig som så. Både den av Storbritannien anammade skademinimeringen samt den svenska nolltoleransen genomsyrar respektive lands journalistik och tar sig uttryck i såväl konkret text som mellan raderna.

I inledningen redogjorde vi för vår hypotes som sade att de svenska medierna inte ifrågasätter den svenska narkotikapolitiken i särskilt hög grad. Vår studie visar att detta stämmer vad gäller det senaste årets innehåll i Dagens Nyheter, vilket gör oss både nöjda och bedrövade. Nöjda, eftersom de högst ovetenskapliga iakttagelser vi gjort innan vi påbörjade undersökningen visade sig stämma till viss del. Bedrövade, då vi upplever det som att journalisterna bakom de artiklar vi läst inte alls verkar särskilt intresserade av att granska makten. Som journalistikstudenter hade det varit trevligt att se att yrket vi är på väg in i verkligen fyller funktionen som den tredje statsmakt det talas om på utbildningen. Efter att ha genomfört denna studie är vi tveksamma.

Källförteckning

Tryckta källor

Asplund, Kjell. *Nationella riktlinjer för missbruks- och beroendevård*. Socialstyrelsen, 2007

Berglez, Peter. Kritisk diskursanalys. *Metoder i kommunikationsvetenskap*, Ekström, Mats & Larsson, Larsåke (red.), 265-288. Lund: Studentlitteratur AB, 2010

Boije, Mattias & Gross Trägårdh, Kristian. *Sprutbyte i Göteborg? – En kritisk diskursanalys av debatten om sprututbytesprogram i Göteborg*. C-uppsats. Göteborg. Göteborgs universitet: Institutionen för socialt arbete, 2011

Esaiasson, Peter & Gilljam, Mikael & Oscarsson, Henrik & Wängnerud, Lena. *Metodpraktikan*. 3 uppl. Stockholm: Norstedts juridik, 2007

Fiske, John. *Kommunikationsteorier – en introduktion*. Borås: Wahlström & Widstrand, 1990

Fowler, Roger. *Language in the news*. New York: Routledge, 1991

Hibell, Björn. *Drogutvecklingen i Sverige 2010*. Stockholm: Centralförbundet för alkohol- och narkotikaupplysning, 2010

Hurme, Toivo. *Skadereduktion – ett begreppsligt problem i narkotikapolitiken*. Nordisk alkohol- och narkotikatidskrift, vol. 19, no. 4 (2002)

Malmström, Ulf. *Lägesrapport 2011 – Hälso- och sjukvård och socialtjänst*. Socialstyrelsen, 2011

May, Theresa. *Drug strategy 2010. Reducing demand, restricting supply, building recovery*. HM Government: 2010

Misuse of drugs act 1971. Storbritannien: The Stationery office limited. 2000

Nord, Lars & Strömbäck, Jesper. *Medierna och demokratin*. Lund: Studentlitteratur, 2004

Norstedts engelsk-svenska ordbok – professionell. Italien: Norstedts, 2010

Norstedts svensk-engelska ordbok – professionell. Italien: Norstedts, 2010

Proposition 1972:67 Kungl. Maj:ts proposition med förslag till vissa åtgärder mot narkotikamissbruket, m. m. Stockholm

Proposition 1987/88:71. Regeringens proposition 1987/88:71 om ändringar i narkotikastrafflagen. Stockholm, Justitiedepartementet

Proposition 2010/11:47. En samlad strategi för alkohol-, narkotika, dopnings- och tobakspolitiken. Stockholm, Socialdepartementet

Regeringskansliet. *Regeringens åtgärdsprogram för alkohol-, narkotika, dopnings- och tobakspolitiken* 2011. Stockholm, 2011

Reuter, Peter & Stevens, Alex. *An analysis of UK drug policy*. London: The UK drug policy commission, 2007

Rhodes, Tim & Hedrich, Dagmar. *Harm reduction: evidence, impacts and challenges*. Spanien: European monitoring centre for drugs and drug addiction, 2010

Rosén, Jimmy. *Missbrukens diskurs – en diskursanalys kring narkotikamissbruk*. Kand-uppsats. Norrköping. Linköpings universitet : Institutionen för studier av samhällsutveckling och kultur, 2007

SFS 2006:323. *Lag om utbyte av sprutor och kanyler*. Stockholm, Regeringen

Smith, Kevin & Flatley, John. *Drugs misuse declared: Finding from the 2010/11 british crime survey*. London: Home office statistics, 2011

Van Dijk, Teun A. News, discourse and ideology. *The handbook of journalism studies*, Wahl-Jorgensen, Karin & Hanitzsch, Thomas (red.), 191-204. New York: Routledge, 2009

Walker, Alison & Flatley, John & Kershaw, Chris & Moon, Debbie. *Crime in England and Wales 2008/09*. London: Home office statistics, 2010

Wamala, Sarah. *Målområde 11: Narkotika – Kunskapsunderlag för Folkhälsopolitisk rapport 2010*. Stockholm: Statens folkhälsoinstitut, 2011

Elektroniska källor

Abrahamsson, Kjell Albin. *Tunga droger blir lagliga i Tjeckien*. Sveriges Radio: Ekot. 2009-12-30. <http://sverigesradio.se/sida/artikel.aspx?programid=83&artikel=3340308> (Hämtad 2012-01-18)

Bell, Emily. *Editor's week*. The Guardian. 2005-10-08. <http://www.guardian.co.uk/technology/2005/oct/08/comment.comment> (Hämtad 2011-12-16).

Centralförbundet för alkohol- och narkotikaupplysning. *Om Can*. <http://www.can.se/Om-CAN> (Hämtad 2011-12-19)

Dagens Nyheter. *Publicistisk målsättning*. 2012. <http://info.dn.se/info/om-oss/dns-publicistiska-uppdrag/> (Hämtad 2011-12-07)

General election 2010: the liberal moment has come. The Guardian. 2010-04-30. <http://www.guardian.co.uk/commentisfree/2010/apr/30/the-liberal-moment-has-come> (Hämtad 2011-12-22)

Harm reduction international. *What is harm reduction?* 2011. <http://www.ihra.net/what-is-harm-reduction> (Hämtad 2011-11-22)

Hunt, Neil. *A review of the evidence-base for harm reduction approaches to drug use*. 2010

<http://www.forward-thinking-on-drugs.org/review2-print.html> (Hämtad 2011-12-05)

Israelsson, Aaron. *Kalifornien röstade nej till legalisering av cannabis*. Nyheter24. 2011-03-11. <http://nyheter24.se/nyheter/utrikes/483534-kalifornien-rostade-nej-till-legalisering-av-cannabis> (Hämtad 2011-11-23)

Pelling, Jon. *Drogmissbruk ska botas med vård*. Svenska Dagbladet. 2010-02-24. http://www.svd.se/nyheter/utrikes/drogmissbruk-ska-botas-med-var_d_4321043.svd (Hämtad 2012-01-18)

Rosengren, Karl-Erik. *Nyhetsvärdering*. Nationalencycledin. <http://www.ne.se/lang/nyhetsvrdering> (Hämtad 2012-01-03)

Statens folkhälsoinstitut. *Alkohol, narkotika, dopning, tobak och spel*. 2011. <http://www.fhi.se/Vart-uppdrag/Alkohol-narkotika-dopning-tobak-och-spel> (Hämtad 2011-12-19)

Tremlett, Giles. *Cannabis clubs plug a gap in Spanish drugs laws*. The Guardian. 2010-12-28. <http://www.guardian.co.uk/world/2010/dec/28/cannabis-clubs-spanish-drug-laws> (Hämtad 2012-01-18)

Vulliamy, Ed. *Nixon's 'war on drugs' began 40 years ago, and the battle is still raging*. The Guardian. 2011-07-24. <http://www.guardian.co.uk/society/2011/jul/24/war-on-drugs-40-years> (Hämtad 2012-01-18)

Åstrand, Yvonne. *Gratis heroin till danska narkomaner*. SVT. 2010-02-15. http://svt.se/2.22584/1.1888540/gratis_heroin_till_danska_narkomaner (Hämtad 2012-01-18)

Bilaga 1: Studiens källmaterial

Materialet för den kvantitativa innehållsanalysen:

Texter från The Guardian:

Rio drug trade turns Amazon city into crime capital	2011-01-04
Police smash 'one-stop shop' for London gangsters	2011-01-05
Spanish police raid Europe's biggest cocaine laboratory	2011-01-18
Bolivia energises campaign to legalise coca leaf	2011-01-19
Coalition cuts being made on basis of 'hunches', says Tory-linked thinktank	2011-01-24
Old habits die hard for ageing addicts	2011-01-26
Illegal drug use is in decline, NHS figures reveal	2011-01-27
Forest is fitting tribute to life after addiction	2011-02-01
The added priorities of US drugs policy	2011-02-10
Ecstasy 'does not damage brain power'	2011-02-15
How the British fell out of love with drugs	2011-02-24
How security can be more theatre than reality	2011-02-26
Designer drug bans urged by UN agency	2011-03-02
Drug overdose deaths highlight Britain's recent heroin shortage	2011-03-15
Cannabis-smoking Irish MP gives up drug to keep his Dáil seat	2011-03-24
Bolivia's illegal coca becomes compost rather than cocaine	2011-03-30
How have the cuts affected drugs and alcohol services?	2011-03-30
Long-term ecstasy use 'raises risk of brain damage and Alzheimer's'	2011-04-06
Cocaine use to be reviewed by government drug advisers	2011-04-10
My advice for the happiness lobby? Start with drugs	2011-04-12
Heroin overdose antidote should be given to prisoners, ministers told	2011-04-12
How to make cocaine uncool	2011-04-13
Bolivia accepts financial aid offer from US to monitor coca eradication	2011-04-20
Heroin treatment boosts Reckitt profits	2011-04-20
A very practical way to prevent drug tragedies	2011-05-05
Mexico's failed war against the drug gangs	2011-05-08
Could an intensive, abstinence-based approach solve prisoners' drug addiction?	2011-05-11
Legal highs' outstrip attempts at regulation	2011-05-11
Projects to prevent young people joining gangs face axe	2011-05-11
Drug laws and bans on legal highs 'do more harm than good'	2011-05-14
Legal high battle shows need for drugs policy rethink	2011-05-16
Pete Doherty jailed for six months	2011-05-20
Oxi: Twice as powerful as crack cocaine at just a fraction of the price	2011-05-30
MS patients denied licensed cannabis drug by NHS	2011-05-30
Many agree, none act: to ease untold misery, legalise drugs	2011-06-01
Decriminalise possession of drugs, celebrities urge government	2011-06-02
War on drugs not working, says global commission	2011-06-02
Drugs and the law: state of confusion	2011-06-02
The Saturday interview: Richard Branson	2011-06-04

Russia defies growing consensus with declaration of 'total war on drugs'	2011-06-08
Pharmageddon: how America got hooked on killer prescription drugs	2011-06-09
The fiscal case for legalising marijuana	2011-06-20
Ciudad Juarez is all our futures. This is the inevitable war of capitalism gone mad	2011-06-20
Cocaine addiction linked to brain abnormalities	2011-06-21
Bolivia to withdraw from drugs convention over coca classification	2011-06-23
Cannabis, cocaine and opium production in decline, UN report finds	2011-06-23
Glastonbury festival refuses 'golden opportunity' drugs test on sewage	2011-06-23
Guatemala becomes killing field as drug wars spread through Central America	2011-06-28
Guatemalan gang leader's tale of cocaine, killing and quetzals	2011-06-28
Headless corpses? Acid baths? This is a distorted picture of Mexico's drug wars	2011-07-06
Problem solved	2011-07-16
Amy Winehouse: Why is there so little understanding of addiction?	2011-07-24
Amy Winehouse's death was badly reported	2011-07-26
Boy, 14, jailed for murder in Mexico	2011-07-27
Mephedrone, or 'meow meow', as popular as cocaine, drugs survey says	2011-07-28
Police arrest 97 ahead of Notting Hill Carnival	2011-08-01
Police issue ecstasy alert after two nightclubbers hospitalised	2011-08-01
Care farms help people recover their better nature	2011-08-02
Cocaine worth £300m found on luxury yacht in Southampton	2011-08-03
Liberal Democrats want inquiry into decriminalising drug possession	2011-08-04
Brits behaving less badly? Foreign Office reports fewer problems	2011-08-05
Treatment for addiction is bringing drug use down, not pushing it up	2011-08-16
Peru suspends US-funded coca eradication programme	2011-08-18
Shaman' jailed for hallucinogenic drug potion at 'healing' ceremony	2011-09-02
Legal highs' prevalence makes ban policy 'ridiculous'	2011-09-03
Normal life as a mum after heroin	2011-09-03
Markets meltdown leads to surge in City addictions	2011-09-09
Hideously diverse Britain: think you know what a drug dealer looks like?	2011-09-13
Experts back Liberal Democrat calls for drugs decriminalisation	2011-09-13
Bali becoming a haven for drugs gangs, warn officials	2011-09-16
Gunmen slaughter 35 as drug wars spread across Mexico	2011-09-21
Woman's decapitation linked to webposts about Mexican drug cartel	2011-09-25
Club drug clinic opens its doors	2011-09-26
Ecstasy trial planned to test benefits for trauma victims	2011-09-30
French 'supercop' arrested on suspicion of colluding with drugs barons	2011-09-30
Experience: my mum was a heroin addict	2011-09-30
Theresa May plans clampdown on criminals who resist deportation	2011-10-03
Mexican police 'let drug gang hold kidnap victims in local jail'	2011-10-07
Peru president replaces senior police officers in 'anti-corruption purge'	2011-10-11
Police 'express alarm' over cuts impact on tackling drugs	2011-10-11
Former Met police detectives cleared as retrial collapses	2011-10-19
Lecturer admits possessing drugs that killed Isobel Reilly, 15	2011-10-19
Legal highs' should be automatically banned, says government drugs adviser	2011-10-25
The case for the self-destructing syringe	2011-10-28
Australian boy, 14, goes on trial in Bali	2011-11-01

UK document delay leads to release of heroin suspect known as the general	2011-11-04
Brazilian cameraman killed in Rio shoot-out during police drugs raid	2011-11-06
Mexican drug wars beset by systematic torture and killings, report finds	2011-11-09

Texter från Dagens Nyheter:

Sverige transitland för norskt knark	2011-01-08
Knarkkriget i Mexiko skördar nya dödsoffer	2011-01-11
Missbruk: En arena för älsklingsidéer och ideologi.	2011-01-20
Man hade register över knarkkunder	2011-01-30
Svensk polis oroas över haschmässä	2011-02-22
Sprututbyte: En bit i ett större pussel.	2011-02-24
Många utsatta unga har sålt sex	2011-03-01
Intensiv mördarjakt i knarksyndikaten	2011-03-01
I Norge handlar allt om Sverige	2011-03-04
20-årig polischef kan ha flytt knarkkriget	2011-03-07
230000 har flytt från knarkkriget	2011-03-28
SD-ledamot åter efter rehabilitering	2011-03-30
M förhalar beslut om sprutbyte	2011-04-04
Tusentals försvunna i knarkkrig	2011-04-04
Sluta glorifiera knark!	2011-04-23
Missbruksvården måste tas över av landstingen	2011-04-27
Bevara Christiania	2011-04-29
Beroendet är en hjärnsjukdom	2011-05-06
Pia Östenson: "Att förstå att det handlar om en sjukdom gjorde det enklare"	2011-05-06
Frågor och svar om droger och beroende	2011-05-06
Behandling av beroendesjukdomar	2011-05-06
Ola Lindholm åtalas för narkotikabrott	2011-05-08
Ola Lindholm nekar till knarkbrott	2011-05-09
Stureplan 23.56	2011-05-09
Kändiskriser hanteras på nya sätt	2011-05-10
Drogerna är tillbaka i Christiania	2011-05-25
Tonåringarna väljer droger före alkohol	2011-05-28
Hund hittade knark i fågelholk	2011-06-05
Bandit fick sin revansch	2011-06-12
Ny knarkdom banar väg för kortare straff	2011-06-17
Mindre knark på svenska fängelser	2011-06-19
Samarbete knäckte ligan	2011-06-28
Drogerna blir färre i fängelserna	2011-07-12
Jim glömmer nycklarna och mobilen varje dag	2011-07-17
50 miljoner ska stoppa knarket	2011-07-17
Polisen välkomnar satsning mot knark	2011-07-18
Ny badsalt-drog oroar läkare	2011-07-18
Hasch vanligaste formen av cannabis i Sverige	2011-07-18
Droger får mig att bryta givna mönster (del1+2)	2011-07-20
Är alkohol en bättre drog än cannabis?	2011-07-22

Fiasko efter 40 års knarkkrig	2011-07-28
46 dödade i blodbad i går	2011-07-28
Anmäld läkare jobbar kvar när utredning dröjer	2011-07-29
Här kostar ett barn 70 kronor	2011-08-01
Anabola hjälpte honom att döda	2011-08-02
Droger del av vardagen	2011-08-05
Cannabis: Debatten behöver inga rökråd	2011-08-06
Envisheten tog Totte ur missbruket	2011-08-09
Dubbelt så bra	2011-08-09
Ännu fler åtalas i knarkhärva i Malmö	2011-08-11
Cannabis gör dig känslomässigt urholkad	2011-08-15
Tullverket: Beslagen ökar kraftigt	2011-08-15
Sveriges vanligaste narkotika	2011-08-15
Föräldrarna upptäcker ofta missbruk sent	2011-08-16
När ska man söka hjälp?	2011-08-16
Enkät	2011-08-16
Man kan inte byta ut missbruk mot ingenting	2011-08-17
Cannabusiness.	2011-08-17
Plötsligt var det som om jag flög	2011-08-18
En person som råkat ut för detta ska aldrig röka cannabis igen	2011-08-18
Knarktillslag bakom oroligheter i Rosengård	2011-08-20
Narkotikaexpert: Hasch var en markering mot vuxenvärlden	2011-08-23
Hetsig debatt om cannabis	2011-08-23
Nu rasar grunden för svensk drogpolitik	2011-08-26
53 döda i attack mot kasino	2011-08-27
105 togs för knark på festival	2011-08-30
Nyktert om cannabis. Men författarens egen åsikt saknas.	2011-09-01
Knarkbrott bedöms inte lika hårt längre	2011-09-04
HANNA: Jag bryr mig inte om Ola Lindholm knarkat eller inte.	2011-09-09
Lindholm dömd - får böta 2 000	2011-09-13
Narkotikamaffian en valfråga i Guatemala	2011-09-15
Mediernas dom hårdast i knarkdelat Sverige	2011-09-26
Vad händer när Christiania blir legalt?	2011-09-26
"Återfall handlar ju om ett rop på hjälp"	2011-10-02
"Grannarna skulle säkert klaga om de visste"	2011-10-04
"Läkemedel mot missbruk tar över den illegala marknaden"	2011-10-09
Drogande läkare åtalas	2011-10-14
Opiumkungen dömdes till 14 års fängelse	2011-10-22
Kortare straff för knarkbrott	2011-10-22
Läkare misstänks ha sålt knarkrecept	2011-10-24
Uniformerade trivsselfarbröder går på kafferep	2011-10-26
De "glömda barnen" måste få bättre stöd	2011-11-01
Slogs med livet som insats	2011-11-02

Materialet för den kritiska diskursanalysen:

- [1] Ford, Matthew. *Old habits die hard for ageing addicts*. The Guardian. 2011-01-26 <http://www.guardian.co.uk> (Hämtad 2011-11-13)
- [2] Tottmar, Mia. *M förhalar beslut om sprutbyte*. Dagens Nyheter. 2011-04-04
- [3] Campbell, Denis. *Long-term ecstasy use 'raises risk of brain damage and Alzheimer's'*. The Guardian. 2011-04-06. <http://www.guardian.co.uk/> (Hämtad 2011-11-14)
- [4] O'Hara, Mary. *Could an abstinence-based approach solve prisoners' drug addiction?*. The Guardian. 2011-05-11. <http://www.guardian.co.uk> (Hämtad 2011-11-13)
- [5] Tottmar, Mia. *Tonåringarna väljer droger före alkohol*. Dagens Nyheter. 2011-05-28
- [6] Travis, Alan. *Decriminalise possession of drugs, celebrities urge government*. The Guardian. 2011-06-02. <http://www.guardian.co.uk> (Hämtad 2011-11-14)
- [7] Lisinski, Stefan. *Ny knarkdom banar väg för kortare straff*. Dagens Nyheter. 2011-06-17
- [8] Alok, Jha. *Cocaine addiction linked to brain abnormalities*. The Guardian. 2011-06-21 <http://www.guardian.co.uk/> (Hämtad 2011-11-14)
- [9] Hökerberg, Josefin. *Jim glömmet nycklarna och mobilen varje dag*. Dagens Nyheter. 2011-07-17
- [10] Hökerberg, Josefin. *50 miljoner ska stoppa knarket*. Dagens Nyheter. 2011-07-17
- [11] Wintour, Patrick. *Liberal Democrats want inquiry into decriminalising drug possession*. The Guardian. 2011-08-04. <http://www.guardian.co.uk> (Hämtad 2011-11-14)
- [12] Johansson, Astrid. *Cannabis gör dig känslomässigt urholkad*. Dagens Nyheter. 2011-08-15.
- [13] Nordgren, Malin. *En person som råkat ut för detta ska aldrig röka cannabis igen*. Dagens Nyheter. 2011-08-18
- [14] Nordgren, Malin. *Plötsligt var det som om jag flög*. Dagens Nyheter. 2011-08-18
- [15] Linton, Magnus. *Nu rasar grunden för svensk drogpolitik*. Dagens Nyheter. 2011-08-26
- [16] Boseley, Sarah. *Club clinic opens its doors*. The Guardian. 2011-09-26. <http://www.guardian.co.uk/> (Hämtad 2011-11-14)
- [17] Travis, Alan. *Legal highs' should be automatically banned, says government drugs adviser*. The Guardian. 2011-10-25. <http://www.guardian.co.uk/> (Hämtad 2011-11-14)